

ธรรมขับเคลื่อนจิต

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากุด อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ธรรมอันนี้ประเสริฐมาก ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังกราบนะ ในพระไตรปิฎก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบ พระถามว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบอะไร ท่านบอกท่าน “กราบธรรม” คุณิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นตัวอย่างนะ “กราบธรรม”

ธรรมอันนั้นได้ขับเคลื่อนใจ ได้ขับเคลื่อนเข้าไปในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจนตรัสรู้เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา แล้วธรรมอันนี้เคลื่อนเข้าไปในหัวใจของพระอัครสาวกต่างๆ เคลื่อนเข้าไปในใจนะ เคลื่อนเข้าไปจนธรรมนี้ขับเคลื่อนจนใจนั้นบริสุทธิ์ผุดผ่อง ใจที่บริสุทธิ์ผุดผ่องเป็นธรรมทั้งดวงมีแต่ความสุขมหาศาล แล้วยังกราบอะไรอยู่นะ

กราบสังฆกรรมความจริงอันนั้น ใจ อันสิ่งที่เป็นประเสริฐ ธรรมะที่ประเสริฐสุดอันนั้นนะ แล้วเราเป็นชาวพุทธ เราก็ก้าวคำ เรากราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราเป็นชาวพุทธ เราก็กทำตามนั้น ทำตามองค์ศาสดาที่เป็นตัวอย่างของเรา องค์ศาสดาทำตัวอย่างไว้แล้วเราก้าวเดินตามนั้น เราพยายามก้าวเดินตามองค์ศาสดาของเราเพื่อให้ธรรมขับเคลื่อนเข้าไปในจิตของเรา ใจ ธรรมขับเคลื่อนเข้าไปในจิต จิตนั้นนะ ธรรมขับเคลื่อนออกไป ขณะที่เราขับเคลื่อนไม่ได้อยู่นั้นเป็นเพราะอะไร?

เราเกิดมา อะไรเกิดมากับเราด้วย คนเราเกิดมา กิเลสพาเกิดนะ กิเลสในหัวใจพาเกิด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เหมือนกัน เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ สิ่งที่ยังเกิดได้อยู่ต้องมีวิชา บัณฑิต สัจจารา อวิชาคือความไม่รู้ในหัวใจนั้น จิตปฏิสนธิเข้าไปในภพชาติต่างๆ นั้นนะคือ

กรรม คือสิ่งที่ไม่รู้ อวิชชาสิ่งที่ไม่รู้พาเราเกิดมาตลอด นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปรียบเรียกว่า “กิเลส”

กิเลสชัฏเคลื่อนในใจของเรา เรายังกิเลสชัฏเคลื่อนไปในหัวใจทั้งหมด หัวใจนี้เวลาคิดออกไป สิ่งต่างๆ ออกไป เพราะสิ่งที่เกิดนั้นกิเลสพาเกิด สิ่งที่เกิดกิเลสพาเกิด กิเลสกับหัวใจนี้เป็นสิ่งเดียวกัน หัวใจกับกิเลสเป็นสิ่งเดียวกัน เวลาจะคิดออกไป กิเลสต้องมีส่วนแบ่ง เห็นไหม กิเลสบังเงาไปในการประพฤติปฏิบัติของเรา ก็เป็นในการประพฤติปฏิบัติของเรา

เราประพฤติปฏิบัติ เราว่าเราจะได้ธรรมมา “เราจะได้ธรรมมา” เราคิดว่าเราจะได้ธรรมมา แต่เราทำไป กิเลสมันบังเงา มันแบ่งแยก มันแบ่งออกไป ถ้าเราประพฤติปฏิบัติสมควรแก่ธรรม “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมนั้นต้องเข้าถึงหัวใจดวงนั้น” นี้เราก็ปฏิบัติธรรมของเราขึ้นมา แต่ทำไมใจของเราไม่ได้ธรรมอย่างที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้มา

ธรรมทั้งแห่งในหัวใจนั้นสุขมาก สุขโดยที่ว่ามันออกไปจากสมมุติใจ

โอ้เราเวลาปฏิบัติกันขึ้นมา เรามีความสุขของเรา เราว่าเรามีความสุขในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติมีความสุขขึ้นมา สุขนั้นเป็นสุขเวทนาแล้วมันก็หมุนไป หมุนออกไป หมุนไปทางไหน หมุนไป

ความดี-ความชั่วในวิภวัญญะ กิเลสนี้พาจิตนี้เกิดในวิภวัญญะ ในวิภวาน วนเกิดบนสวรรค์ เกิดบนพรหม อะไรพาเกิด? สิ่งที่เกิดแล้วมีความสุข เพราะเขามีบุญกุศลนั้นพาเกิด ดีหรือชั่วอยู่ได้กฏ ดีหรือชั่วมันเป็นสิ่งที่ติด นี้ติดในความดี อันนั้นเป็นอะไร? เป็นกิเลสไหม...เป็น

กิเลสพาเราทำ พาเราประพฤติปฏิบัติ เราก็ประพฤติปฏิบัติไปตามประสากิเลสที่ประพฤติปฏิบัติ มันถึงไม่ได้จริงใจ ไม่มีซนมาปฏิบัติ ไม่เป็นธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมอันนี้เจอไปด้วยกิเลส ธรรมอันนี้เจอไปด้วยความเห็นของเรา เรามีความเห็นแล้วเราก็คาดการณ์คาดหมาย

เราคาดการณ์คาดหมาย การคาดการณ์การคาดหมายนั้นเป็นอะไร เป็นค้นหาความทะยานอยาก ประพฤติปฏิบัติธรรมก็อยากได้ผลของธรรม อยากได้ผล อยากออกไปตลอด ค้นหาความทะยานอยากอันนั้นมันก็อยาก แต่อยากแล้วประพฤติปฏิบัติ เพราะใจของเรามันเป็นสิ่งที่ประเสริฐมาก ใจนี้เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์

คุณค่าใดๆ ในโลกนี้ไม่มีคุณค่าใดๆ ประเสริฐเท่าหัวใจของมนุษย์ เท่ากับดวงใจดวงนี้ เพราะดวงใจดวงนี้รับรู้สิ่งต่างๆ สะสมสิ่งต่างๆ มาไม่มีต้นไม่มีปลาย ในบุพเพนิวาสานุสติญาณ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยย้อนกลับไปไม่มีต้นไม่มีปลาย จิตดวงนี้ถึงสะสมมา มหาศาลในใจดวงนั้น แล้วมันรับรู้ต่างๆ พอมันปฏิบัติเข้าไป มันปล่อยวางได้ เพราะธรรมชาติของมัน เป็นแบบนั้น

สิ่งที่มหัศจรรย์ที่สุด สิ่งที่เก็บสะสมความดีทั้งหมด สิ่งที่เก็บสะสมความที่เราเป็นความชั่ว หรือความประพฤติปฏิบัติเป็นอกุศล ก็เก็บอยู่ในใจดวงนั้น ใจดวงนั้นถึงมีดีและชั่ว ถึงมีดีและชั่ว เพราะมันคิดของมัน โดยอิสระของมันได้ มันคิดของมัน มันปรุงไปของมันออกไป คิดดี ดีได้ สุดๆ

เวลาประพฤติปฏิบัติเข้าไป เราย้อนกลับเข้ามาประพฤติปฏิบัติ พยายามดูสภาวะ มันก็ ปล่อยวางได้ ความปล่อยวางอันนั้นนะ ใจนี้ปล่อยวาง เขาว่าเป็นธรรม

เป็นบุญกุศลไหม?...เป็น

ดีไหม?...ดี

ประพฤติปฏิบัติธรรมแล้วเป็นตามธรรมนั้นไหม?...มันไม่เป็นตามธรรมนั้น

เพราะการประพฤติปฏิบัติมันเป็นการขับเคลื่อนใจ

“ธรรมนี้ขับเคลื่อนเข้าไปในจิต” ขับเคลื่อน ขับกิเลสออกจากจิตทั้งหมด นั่นเป็น สภาวะธรรมที่เป็นสภาวะความจริง อันนี้เป็นอารมณ์ เป็นอาการของใจ เป็นเงา เราทำกันที่สภาวะ คือเงา เงาของใจนี้เป็นอาการของจิตไม่ใช่ตัวจิต เราก็พยายามทำกันไป นั่นนะ ประพฤติปฏิบัติมัน ก็มีสิ่งนั้นเจอเข้าไปในหัวใจ ถึงกิเลสบังเงา

แล้วถ้ากิเลสไม่บังเงา กิเลสเต็มๆ กิเลสทั้งตัวนะ กิเลสทั้งตัวขับเคลื่อนไปในหัวใจของเรา มีความสุขขนาดไหน มันหาว่าเป็นความสุขนะ ถ้าคิดพอใจของมัน สิ่งนี้เป็นความสุข ดูชาวพุทธดี เป็นชาวพุทธ แม้แต่บวชเป็นพระ ถ้าเวลาประพฤติปฏิบัติ เป็นชาวพุทธแท้ๆ เลย ทำความผิดไว้ก็มี พระเทวทัตถึงเป็นสาวกของพระพุทธเจ้า เป็นผู้ที่บวชในศาสนา ทำไมทำความผิดได้ขนาดนั้นนะ

เวลากิเลสมันขับเคลื่อนนั้นเป็นแต่ความคิด คิดว่าตัวเองจะได้ประโยชน์ใด คิดว่าสิ่งนั้นเราคิดแล้วเราทำ ต้องทำได้ไง เราจะทำสิ่งนั้นแล้วเราจะเจริญรุ่งเรืองในความคิดของเรา อันนั้นกิเลสมันพาคิด เวลากิเลสพาคิดพาทำเข้าไป มันเอาอะไรเข้ามาให้เป็นผลประโยชน์กับใจดวงนั้น

ใจดวงนั้นมีแต่ความเร่าร้อนนะ เพราะความคิดของกิเลสมันคือความคิดเห็นแก่ตัว ความคิดจะลัดชั้นตอน ความคิดที่จะเอาเปรียบเขา ความคิดที่จะนั่งบนหัวของคนอื่นก็คือกิเลสทั้งหมด กิเลสมันมักใหญ่ใฝ่สูง มักใหญ่ใฝ่สูงเพราะมันเป็นนามธรรม มันคิดของมันเองได้ มักใหญ่ใฝ่สูงจนลืมตนเอง ลืมจิตดวงนั้นนะ เพราะมันครอบงำจิตดวงนั้น ลืมสถานที่ที่มันอยู่อาศัย ลืมสถานที่ที่มันอาศัยอยู่บนหัวใจของคน

แล้วมันก็หาความทุกข์มาให้กับใจดวงนั้น ใจดวงที่มันอาศัยอยู่ มันถึงไม่เข้าใจว่ามันอาศัยสิ่งใดอยู่ มันจะเห็นคุณของใจดวงนั้นบ้าง มันไม่เคยเห็นใจดวงนั้นที่มันอาศัยอยู่เลย มันหาแต่ความทุกข์ความเร่าร้อนมาให้กับใจดวงนั้น แล้วใจดวงนั้นก็เปลืองไม่เป็นไร ทำไม่เป็น อาศัยสิ่งนั้นที่ว่าเอาแต่ความเร่าร้อนมาให้ แล้วก็ยอมรับนะ

เหมือนกับคนยอมจำนน ยอมจำนนกับสิ่งที่มีอำนาจเหนือกว่า ใจดวงนี้ก็ยอมจำนนกับกิเลสของเรา เราไม่ต้องการความคิดสิ่งที่ไม่ดี บางทีจิตใต้สำนึกเรามีความดีอยู่ เราก็รู้ว่าสิ่งนี้ไม่สมควร เราไม่ควรคิด ไม่ควรทำ แล้วมันคิดขึ้นมาได้อย่างไร มันก็คิดได้ มันก็ทำได้ นี่กิเลสขับเคลื่อนล้วนๆ ไป มีแต่ความเร่าร้อน ความจะเป็นความสุขบ้างไม่มี

ถ้ามีธรรมขึ้นมา “มีธรรม” ประพฤติปฏิบัติธรรมหรือว่าศีลธรรม ศีลธรรมทำให้คนเป็นคนดี ศีลธรรมในใจของคน กุศลทำให้เกิดคิดถึงคุณงามความดี ใจถ้าเป็นกุศลเกิดในกุศล มันก็เกิดภพชาติหนึ่ง อารมณ์ๆ หนึ่ง เกิดในอกุศลก็ความคิดฝายไม่ได้อยู่ในอารมณ์หนึ่ง ในใจดวงนั้นเกิด-ดับ เกิด-ดับในใจดวงนั้น ใจดวงนั้นพาเกิดพาคิดไปตลอด

แต่ถ้าเป็นกิเลสพาคิดขับเคลื่อน มันขับเคลื่อนโดยธรรมชาติของมัน มันขับเคลื่อนอยู่ในหัวใจของเรา เพราะเราเกิดมาพร้อมกับสิ่งนั้น สิ่งนั้นมีอยู่ในใจดวงนั้น ใจดวงนั้นวิญญูณปฏิสนธิ วิญญูณปฏิสนธิในครรภ์ของมารดาเกิดมาเป็นบุรุษ เป็นสตรีที่เรานั่งกันอยู่นี้แหละ เกิดมาเป็นเรา สิ่งนั้นมันมียางเหนียวมาโดยธรรมชาติของมัน แล้วไม่มีใครเคยรู้เรื่องสิ่งนี้ไง ยอมจำนนกับสิ่งนี้ อยู่กับสิ่งนี้มาไม่รู้แต่ก็ภพที่ชาติตามนั้นตลอด

จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ถึงได้บอกว่า “นี่คือกิเลสๆ” สิ่งนี้คือสิ่งที่ว่าทำความทุกข์ให้กับสัตว์โลก ทำความทุกข์ให้กับใจทุกๆ ดวง ถึงว่าเราพบพระพุทธศาสนาถึงเป็นบุญกุศลอันประเสริฐมาก ประเสริฐเพราะมีธรรมเป็นเครื่องออกใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม กราบสัจจะความจริงสิ่งที่มีอยู่ แล้วไม่มีใครสามารถเข้าไปรู้อันนั้นได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ด้วยตนเอง สิ่งนั้นเกิดขึ้นจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน สุขอันนั้นถึงเกิดขึ้นมา แล้วชื้อย้อนกลับมาถึงเรา แล้วเราเกิดมาพบสิ่งนี้ เราเกิดมาพบสิ่งที่สามารถจะขับเคลื่อนเข้าไปในใจของเราได้ เราสามารถทำใจของเราให้พบกับความสุข เป็นความสุขอย่างประเสริฐ สุขแบบสุขจริงๆ สิ่งที่เราอยู่นี้มันมีความสุขกับใจดวงนั้น ไม่อาศัยอามิสใดๆ สิ่งใดๆ เลย

แต่กิเลสมันผลักดัน มันว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ไม่มี สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่สุดวิสัย สิ่งนั้นเป็นหน้าที่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่หน้าที่ของเราสัตว์โลกที่จะหาความสุขใส่ตัว หาความสุขใส่ตัวแล้วมันได้ความสุขสมกับความสุขที่มันคิดเอาความสุขใส่ตัวใหม่ สุขที่มันคิดจับไปตรงไหนมันเป็นเรื่องอนิจจังทั้งหมด สุขที่แสวงหาอันนั้นเป็นสิ่งที่อนิจจัง เป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนไปของมันเอง มันจะทรงตัวอยู่คงที่อยู่ก่อนที่ชีวิตเราจะดับไป มันก็อยู่ของมันได้ ถ้าเราอยู่กับมันไม่ได้ละ อยู่กับมันไม่ได้ มันก็ต้องจากเราไปก่อน

ถ้ามันอยู่ของมันได้ เราก็ต้องจากมันไป มันคิดว่าสิ่งนั้นจะเป็นความสุข สิ่งนั้นเป็นความพอใจกับใจดวงนั้น ใจดวงนั้นแสวงหาสิ่งนั้นแล้วใจดวงนั้นจะมีคุณค่า ใจดวงนั้นมีความสุข กอดแต่กับที่ว่าสิ่งนั้นเป็นอามิสที่จะกอดนอนใจกับสิ่งนั้นไปไง แล้วมันเป็นจริงอย่างนั้นไหม มันไม่จริงอย่างนั้นเด็ดขาด

โดยธรรมชาติของมัน “สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับเป็นธรรมดา” สิ่งที่เกิดขึ้นแล้วดับไปนั้นมันเป็นสัจจะความจริงอยู่ แต่ไม่มีใครเห็น ไม่มีใครรู้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามารู้อันนั้น ถึงบอกว่า

“สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับเป็นธรรมดา”

แต่เป็นธรรมดาต้องให้ธรรมอันนี้ขับเคลื่อนเข้าไปในจิตลี ต้องขับเคลื่อนเข้าไปในจิตของจิตแต่ละดวง มันถึงขับเคลื่อนกิเลสออกจากจิตไปได้ ถ้าธรรมสิ่งนี้ไม่เกิดขึ้นกับจิตดวงนั้น มันเป็นเรื่องที่ว่าเราเป็นสุขตามยปัญญา คือเราจำมา เราศึกษามา

เราเป็นชาวพุทธ เราศึกษาศาสนาเพื่อจะเป็นความจริงของเราไป เพื่อจะเป็นความจริงของเราแล้วมันเป็นความจริงของเราไหม?...มันไม่เป็น มันไม่เป็นเพราะอะไร เพราะกิเลสมันบังเงา กิเลสมันบังเงาในหัวใจเราไปตลอด บังเงาไปตลอดแล้วมันก็ขับเคลื่อนไป แม้แต่ปฏิเสธว่าไม่มี มันยังปฏิเสธได้เลย

แล้วเวลาทำไปจะทำให้เป็นเช่นนั้น ให้เป็นสูตรสำเร็จที่ว่าเราคิดว่าสิ่งนี้เป็นความจริงแล้วเราทำความจริงตามเป็นจริง สิ่งนั้นมันจะเป็นไปไหม?...มันไม่เป็น ไม่เป็นเพราะอะไร เพราะว่ากิเลสมันขับเคลื่อน กิเลสหมายถึงว่าเป็นจิตนิสัย กิเลสหมายถึงความเคยใจ

ดูรูปสิ รถจะขับเคลื่อนไป รถที่บรรทุกหนักขับเคลื่อนๆ ไปได้ช้า รถที่บรรทุกหนักแล้วรูดนั้นช้ารูดด้วย รถที่ยางแตก รถที่แบบว่ายางชำรุด ยางไม่มีลม วิ่งไปบนถนน มันจะเป็นอย่างไร มันบิดไปจนยางนั้นแหลกหมดเลย มันก็วิ่งของมันไปประสามัน

อันนี้ก็ย้อนกลับมาจิตนิสัย ย้อนมาที่กรรมไป กรรมของคนไม่เหมือนกัน กรรมของเราเป็นรถชนิดไหน รถที่ว่าล้อส่วนหนึ่งมันบิดมันเบี้ยว มันวิ่งไปมันก็แกว่งไป มันแกว่งของมันไป มันแกว่งของมันไปมันก็ไปไม่สมประกอบของมัน

จิตของเราก็เหมือนกัน มันแกว่งไปในอะไรละ มันกว้านเอาสิ่งใดมาเป็นอารมณ์ของมันละ มันกว้านไปรับสิ่งใดมาเป็น นี่มันแกว่งออกไป เห็นไหม จิตมันหนักหน่วง จิตคนง่วงเหงา หาวนอน จิตเหมือนรถหนัก มันวิ่งไปไม่ได้ มันต้องพยายามขับเคลื่อน กว่ามันจะออกตัวได้แต่ละที รถหนัก รถบรรทุกหนักๆ มันออกตัวได้อย่างไร

ใจก็เหมือนกัน ใจของคนมันเป็นอย่างนั้น มันไม่มีสูตรสำเร็จว่าจะต้องเป็นสิ่งที่มันสมประกอบแล้วมันจะเป็นของมันไป มันไม่เป็นสมดังความคิดของใจดวงนั้น มันไม่เป็นสมความคิดของกิเลสที่มันขับเคลื่อนไป กิเลสมันขับเคลื่อน มันหลอกตัวเอง แล้วเอาความทุกข์มา

ให้กับเรา แล้วมันก็หลอกเราเองไปตลอดอย่างนั้น แล้วเราก็เชื่อมั่นๆ เชื่อมันเพราะอะไร เพราะมันกับเราอยู่ด้วยกัน

ถ้าคำว่า “เป็นเรา” เกิดขึ้นมา มันจะเชื่อ ถ้าเป็นคนอื่นคิด มันจะต่อต้าน ถ้าเป็นเรา เป็นเรานี้ก็เลศกับเรามาถึงเป็นอันเดียวกัน สรรพสิ่งนี้เป็นเรา ตัวตนของเราเกิดขึ้น เราก็เลยเกาะกับเราไป มันถึงหมุนไปตามประสาของมัน

กิเลสพาขับเคลื่อนแล้วก็เอาความทุกข์มาให้ เอาความทุกข์ เอาความเร่าร้อนมาให้กับใจดวงนี้ ใจดวงนี้ก็ต้องหมุนเวียนไป วัฏฏะก็ต้องหมุนไป หมุนไปเพราะกรรมเกิดขึ้น กรรมเกิดขึ้น การกระทำเกิดขึ้น สิ่งที่ทำให้ขึ้นมาแล้วสะสมไปที่ไหน

สิ่งที่มหัศจรรย์ที่สุดคือใจ ใจไม่เคยตาย ใจรับสิ่งต่างๆ ที่การกระทำของใจเหมือนกัน

“มโน” มโนกรรม กรรมคิด การกระทำเข้าไป คิดขึ้นมามันก็เข้าไปที่ใจ การเข้าไปที่ใจนอนเนื่องเข้าไปอยู่ที่ใจตลอด ใจรับรู้ ย้ำคิดย้ำทำก็เกิดขึ้นเป็นการกระทำจากภายนอก นี่กรรมสะสมเข้ามาแล้วใจดวงนี้ไปไหน?

ใจดวงนี้ก็ต้องหมุนไปตามกรรมสิ่งที่เราสะสมขึ้นมา กรรมที่สะสมขึ้นมาใครไปพาสะสม? กิเลสพาสะสม กิเลสในหัวใจพาสะสมทั้งหมด กิเลสขับเคลื่อนไปเรื่อย มันก็เอาความทุกข์มาให้ตลอดๆ ไป นี่เป็นฝ่ายทุกข์

แล้วเวลาเราประพาศปฏิบัติธรรม ว่าประพาศปฏิบัติธรรม เพราะเราเข้าใจแล้ว เรามาเจอธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่างไว้ แล้วเราเป็นชาวพุทธ เกิดมาในพระพุทธศาสนา ประเสริฐสุด การเกิดเป็นมนุษย์นี่แสนยาก เพราะกรรม การกระทำพาเกิด ถ้ามันวนไปในวัฏฏะสัตว์เดรัจฉานเกิดมหาศาล สัตว์ในจิตวิญญาณในโลกนี้มีมหาศาล ในวัฏฏะที่หมุนไป

แล้วเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนา บุญกุศลอันนี้มหาศาลมากเลย แล้วทำไมจะปล่อยให้สิ่งนั้นหลุดจากโอกาสของเรา โอกาสการเกิดอย่างนี้แสนยาก ยากมากๆ เพราะเกิดมาแล้วพบพระพุทธศาสนา พุทธศาสนาคืออะไร คือธรรมะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบ

ฟังสิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เป็นผู้ที่ไม่มีทุกข์ในหัวใจแม้แต่กระทั่งเดียว สุขในใจล้วนๆ เลย มีความซาบซึ้งในธรรมที่ท่านตรัสรู้เอง ธรรมอันนั้นทำไมท่านถึงต้องกราบละ ท่านกราบอันนั้นเพราะเหตุไร

เพราะว่ามันสามารถจับเคลื่อนเข้าไปในจิต ธรรมนี้จับเคลื่อนเข้าไปในจิต ทำให้จิตนั้นผ่อนคลาย เป็นจิตที่มีแต่ความสุขล้วนๆ ขึ้นมาได้ล่ะ มันเป็นเรื่องที่ประเสริฐ แม้แต่ผู้ที่ผ่านพ้นไปแล้ว ยังเข้าใจคุณของธรรม

คุณของธรรม ในมรรคอริยสังขันธ์นี้ประเสริฐสุด อริยสัง ๔ ในการประพฤติปฏิบัตินี้ให้มันเกิดเป็นทุกขสังข เป็นความเห็นของเราในหัวใจยังประเสริฐเข้าไปใหญ่ ถ้าเราทำขึ้นมาได้ แล้วเราเชื่อสิ่งนั้นเราก็ประพฤติปฏิบัติ การประพฤติปฏิบัติเราก็พยายามประพฤติปฏิบัติตามแล้วแต่ว่าเราจะชอบสิ่งใด ถ้าเราชอบสิ่งนั้น เราปฏิบัติธรรม

“รถ” รถบรรทุกหนัก หรือรถศูนย์ไม่ดี รถอะไร จิตใจของเราเป็นแบบนั้น มันเข้าไปถึงสภาวะความเป็นเที่ยงไม่ได้ เข้าไปสภาวะของความสงบของใจไม่ได้ ใจนี้ไม่สงบ ใจของคนไม่เคยสงบเลย มันฟุ้งซ่านอยู่ตลอดเวลา แล้วก็คิดว่าประพฤติปฏิบัติธรรม เห็นใหม่ ว่าสภาวะธรรมเกิดขึ้น ต้องมีปัญญาตามรู้ตามเห็น สภาวะธรรมเกิดขึ้น ตามรู้สภาวะธรรมไป สภาวะธรรมนั้นเกิดขึ้นตามรู้ไปว่าปัญญาจะเกิด นี่การประพฤติปฏิบัติ

สภาวะธรรม คือเงา เงาที่มันเกิดขึ้นมา...ภาพนั้นเคลื่อนไป เงาก็ต้องตามไปด้วย ใจนั้นเคลื่อนตลอดแล้วงานนั้นเคลื่อนตลอดไหม?...ต้องเคลื่อนตลอด สิ่งที่เกิดขึ้นตลอดคือสภาวะอันนั้น มันต้องเกิดต้องดับอยู่แล้วโดยธรรมชาติของมัน แล้วเราก็ตามสภาวะนั้นตามไป นามรูปตามสภาวะที่เกิดขึ้นของสภาวะในเกิดในใจ แล้วเราตามสภาวะไป

พอมันปล่อยสภาวะนั้น สภาวะนั้นมันต้องบอบสลาย มันต้องเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติของมัน “โดยสังขจะ” แล้วเราก็ตามรู้สังขจะอันนั้น พอสังขจะนั้นมันแปรสภาพแล้ว มันแปรสภาพแล้วได้อะไรขึ้นมา มันก็ปล่อยวาง

“ความปล่อยวาง” ปล่อยวางนั้นคืออะไร คือสภาวะใหม่ สภาวะใหม่อันนั้นเขาว่าอันนี้เป็นผลไง สภาวะธรรมรู้สภาวะตามความเป็นจริงแล้วปล่อยวางสภาวะนั้นไว้ นั่นเป็นผลเข้าไปเรื่อยๆ

ให้ใจนั้นว่างเข้าไปเรื่อยๆ...ใจนั้นว่างเข้าไปเรื่อยๆ...ใจนั้นว่างเข้าไป พอว่างมันปล่อยวาง ปล่อยวางๆ เข้ามา นี่ธรรมชาติของจิต

จิตนี้มหัศจรรย์อยู่แล้ว มันคิดเป็นความคิดขึ้นมา มันเป็นอารมณ์ขัดข้องใจ ความที่ฟุ้งซ่านของใจเกิดขึ้นมาจากอารมณ์ที่เราคิดขึ้นมา แล้วเวลามันปล่อยวางมันไม่คิด...มันอยู่ไหน?

ความคิด สภาวะที่ว่ามันเกิดดับ มันไม่คิด คนเราอยู่ปกติหยุด ไม่คิดก็มี คิดจนฟุ้งซ่านทุกข์ยากขนาดไหนก็มี เห็นไหม สภาวะของมัน เวลามันปล่อยวางหมด มันก็ว่างของมัน มันก็ไม่มีตัวตนของมันเหมือนกัน แต่มันมีอยู่ มีอยู่เพราะสภาวะใหม่ไง สภาวะใหม่คือสภาวะของจิตที่มันปล่อยวาง สภาวะของจิตที่มันปล่อยวางนั้นนะ มันเป็นอย่างไรขึ้นมาล่ะ?

เราไปเห็นว่าอันนี้เป็นผล พอเห็นเป็นผล ก็เลสมันบังเงา มันไม่ได้ผลหรอก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ในปฐมยาม บุพเพนิวาสานุสติญาณ กำหนดนะ บุพเพนิวาสานุสติญาณ แล้วได้อะไรขึ้นมา ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ปฏิบัติต่ออันนี้มันเป็นอดีตไซ้ใหม่ บุพเพนิวาสานุสติญาณคือญาณหยั่งระลึกชาติได้ไง ระลึกชาติต่างๆ ระลึกได้หมด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าระลึกได้นะ ระลึกไป สาวไปๆ แล้วมันไม่จบ มันไม่มีที่สิ้นสุด การเกิดและการตายของสัตว์โลกมันไม่มีต้นไม่มีปลาย พอสาวไปๆ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำถึงจุดนี้แล้วไม่ปฏิบัติต่อ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยังไม่ได้ชำระกิเลสเลย ไม่ได้ชำระกิเลสเลย เพราะเป็นบุพเพนิวาสานุสติญาณ ปฐมยาม

มัชฌิมยาม กำหนดจตุปปาทญาณ กำหนดว่าสัตว์ตายแล้วเกิดไปไหน ตามดูไป ตามดูไป ตามดู ตามดูว่าสัตว์ตายแล้วเกิดที่ไหน รู้ว่าตายแล้วเกิดที่ไหน จตุปปาทญาณ ญาณหยั่งรู้ว่าสัตว์ตายแล้วเกิด อันนี้ก็ป็นอนาคต เพราะสัตว์ตายแล้วเกิด มันไม่เป็นมัชฌิมา มันถึงว่ามันก็ยังไม่ใช่

นี่ดูดีกว่าสภาวะธรรมที่เราทำหรือเปล่า สภาวะธรรมเราทำที่ว่าสภาวะธรรมที่ว่ามันปล่อยวาง มันรู้สิ่งนี้ไหม?...มันไม่รู้สิ่งนี้ สิ่งนี้ยังไม่รู้ แล้วมันจะว่าชำระกิเลสได้อย่างไร?...มันชำระกิเลสไม่ได้ เพราะว่ามันไม่ใช่เป็นการเดินมรรคจริงใจ

จนปัจฉิมยาม อาสวัภยญาณ การชำระกิเลสอันนั้น อาสวัภยญาณชำระกิเลสออกไปจากใจ ธรรมนั้นขับเคลื่อนเข้าไปในหัวใจดวงนั้น ชำระกิเลสออกจากใจดวงนั้นทั้งหมด ใจดวงนั้นเป็นธรรมทั้งหมด นั่นนะ ถึงเป็นการประพฤติปฏิบัติธรรมตามความเป็นจริงใจ

แล้วกำหนดนามรูปๆ กำหนดสภาวะธรรม สภาวะธรรมมันเกิดดับ เกิดดับแล้วมันเห็นอะไรขึ้นมา มันสิ่งที่ไม่เห็นเพราะอะไร เพราะบุพเพนิวาสานุสติญาณนั้นกำหนดได้ลึกกว่า กำหนดได้ย้อนถอยกลับไปประลึกชาติได้มากกว่า แล้วมันได้อะไรขึ้นมา มันเกิดสภาวะใหม่ การพิจารณาภายนอกเข้ามา พิจารณาภายนอก พิจารณาสິงต่างๆ เข้ามา มันปล่อยบ่วงของมาร ข้างนอกก็เป็นบ่วงของมารล่อใจนี้ออกไป ใจนี้ก็เป็นบ่วงอยู่ภายใน บ่วงภายในกับบ่วงภายนอกมันสืบทอดกัน สืบทอดกันอารมณ์ก็เกิดขึ้น หมุนเวียนออกไปจากข้างนอก หมุนเวียนออกไป หมุนเวียนออกไป อันนั้นเป็นอารมณ์ส่งออกไป ส่งออกไปแล้วได้อะไรขึ้นมา?

ได้สิ่งที่ว่ามันไม่ใช่ฐานของงานใจ ฐานที่ตั้งของงาน...กิเลสอยู่ที่ใจ

ถ้าอยู่ที่ใจ อยู่ที่จิตนั้น ถ้าธรรมขับเคลื่อนเข้าไปในจิต มันถึงจะชำระกิเลสได้ ถ้าธรรมนี้ขับเคลื่อนเป็นสภาวะอยู่ข้างนอก สภาวะข้างนอกกับสภาวะที่มันปล่อยวาง มันก็เป็นสภาวะหนึ่งที่เราจะสร้างสภาวะใหม่ สภาวะของธรรมใจ จิตนี้เป็นสัมมาสมาธิ ต้องหาสิ่งใดเป็นการทำงานของมัน การงานสภาวะที่เราสร้างสมขึ้นไปเพื่อจะชำระกิเลส การชำระกิเลสต้องสร้างสภาวะธรรมอันนั้นขับเคลื่อนเข้าไปในจิตดวงนั้น

เราไปตื่นกันแต่เราอยู่ข้างนอก ตื่นเงาไปข้างนอก ทำว่าเป็นการขับเคลื่อน ขับถ่ายกิเลส กิเลสมันบังเงา มันหลอกให้ใจดวงนั้นหมุนอยู่รอบจิตดวงนั้น “รอบจิตดวงนั้น” ไม่เข้าถึงจิตดวงนั้น

สภาวะว่าง สภาวะปล่อยวาง นี่เป็นสภาวะตามความเป็นจริงว่าปล่อยวาง มันก็ปล่อยวาง มันเป็นอนิจจังอยู่แล้ว ทั้งๆ ที่เป็นอนัตตาคด้วย แต่เราก็ไม่เห็น เราก็ไม่รู้ เพราะว่าเราไม่รู้ไม่เห็นจริงตามความเป็นจริงของเรา เราไม่เห็นจริงตามความเป็นจริงของเรา มันจะเป็นสมบัติของเราหรือ

กิเลสเวลามันขับเคลื่อนออกมาจากหัวใจ มันเอาความทุกข์มาให้ เป็นสมบัติของใคร สมบัติของใจที่เราร้อนดวงนั้น ใจดวงไหนเราร้อนใจดวงนั้นมีความทุกข์ นั่นมันเป็นความทุกข์

ของใจดวงนั้น แล้วเวลามันปล่อยวางอย่างนั้น มันปล่อยวางชั่วคราว มันจะเป็นสมบัติของใจดวงนั้นใหม่ เพราะสิ่งใด?

เพราะใจดวงนั้นมันก็รู้อยู่ว่าไม่มีสิ่งใดเลยที่หลุดออกไปจากใจของใจดวงนั้น ไม่มีสิ่งใดหลุดออกไปเลย พอไม่มีสิ่งใดหลุดออกไป สภาวะมันก็ต้องเกิดดับ พอมันเกิดดับ มันก็เกิดขึ้นมาใหม่ พอมันเกิดขึ้นมาใหม่ มันก็เอาความทุกข์มาให้พร้อมกับความเสื่อมสภาพ

“ความเสื่อมสภาพ” สรรพสิ่งทั้งหลายต้องแปรสภาพทั้งหมด แม้แต่สภาวะที่เราสร้างขึ้นมา อันนี้ก็เป็นสภาวะที่เราต้องพยายามขวนขวายขึ้นมา พยายามสร้างขึ้นมาเป็นสภาวะอันหนึ่ง แต่สภาวะอันนี้เราไม่พลิกกลับไปไง สภาวะนี้ต้องพลิกกลับไปเป็นโลกุตระไง

ถ้าพลิกสภาวะนี้ออกมาได้ เราจะมึนงาน เห็นไหม “งานชอบ” งานในสติปัญญา ๔ ใจ กาย เวทนา จิต ธรรม ถ้าการเริ่มต้นจากงานในกาย เวทนา จิต ธรรม ในสติปัญญา ๔ นั้นจะเป็นงานชอบ ถ้าเป็นงานชอบ เป็นงานอะไร เป็นงานในเนื้อของจิตใจ เพราะจิตติดอยู่กับสิ่งนี้

สภาวะที่เป็นตัวเป็นตนเกิดมาจากไหน?

สภาวะนี้กรรมสร้างขึ้นมานะ มนุษย์สมบัตินี้กรรมสร้างขึ้นมานะ แล้วกรรมก็เกาะเกี่ยวกับสิ่งนั้นไป เราสร้างคุณงามความดีในศีลธรรม-จริยธรรมขึ้นมาขนาดไหน มันก็เป็นสมบัติติดเข้ามา เป็นคุณงามความดีติดกับใจดวงนั้น แต่ใจดวงนี้ก็ขับเคลื่อนเข้าไปในกุศล ขับเคลื่อนเข้าไปไม่มีการดับ เพราะมันต้องขับเคลื่อน สิ่งใดที่มีพลังงานเข้าไปสะสมมากเท่าไร พลังงานนั้นต้องเกิดมากขึ้น บุญกุศลสร้างขนาดไหน มันก็เกิดบนสวรรค์ เกิดบนพรหม เกิดไปตลอด เกิดแล้วมันไปไหน เกิดแล้วมันก็ต้องดับ สภาวะนั้นถึงเป็นวัฏฏะ ถึงเป็นการเวียนว่ายตายเกิด เป็นวังวนของชีวิตนั้นไปไง

แต่ธรรมะนี้สอนให้ดับ ดับทั้งหมด ตัดขาดทั้งหมดกับสภาวะนั้น สภาวะนั้นเราไม่เคลื่อนไปตามสภาวะนั้น แล้วเอาอะไรไปดับ สิ่งที่จะดับได้เพราะจิตมันติดอยู่กับอะไร ติดอยู่กับ “กาย” “ใจ” ก็เลสมันอยู่ในจิตนั้นด้วย มันคิดในจิตมันเอง มันคิดตัวมันเอง ตัวมันเองก็เป็นบ่วงที่ติดอยู่ แล้วมันก็ออกไปสัมผัสกับกายนี้ ออกไปสร้างกรรมสร้างเวร การสร้างกรรมสร้างเวรนั้นเกิดจากอะไร ก็เกิดจากกรรมเดิม

กรรมเดิมคือการกระทำ บุญกุศลและกรรมดีสร้างกายนี้ขึ้นมา สร้างกายเพราะได้มนุษย์ สมบัติขึ้นมา กรรมเดิมสร้างกายนี้ขึ้นมา สร้างมนุษย์สมบัติขึ้นมา มนุษย์สมบัตินี้ก็ทำต่อไป แล้ว มันก็ติดของมัน นี่จะติด...ถ้าทำลายต้องทำลายตรงนี้ในสติปัญญา ๔

“สติปัญญา ๔” สิ่งที่มันติด มันต้องค้นคว้าเข้ามา มันก็พยายามขับเคลื่อน สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ หยาบ สิ่งที่ยาบบๆ ติดอยู่นี้เป็นธรรมะชั้นหยาบ ธรรมะชั้นหยาบเราจะต้องขับเคลื่อนธรรมะนี้ให้ ได้ใจ แม้แต่ธรรมะหยาบๆ เรายังขับเคลื่อนไม่ได้ แล้วเรากุยกัณถึงเวลาประพุดติปฏิบัติ พุดถึง สิ้นสุดของทุกข์ ใจที่เป็นเอโกธัมโม ใจที่เป็นธรรมอันเอก ที่จะเอาความสุขแท้จริงมาให้

ความสุขแท้จริงทุกคนอยากปรารถนา อยากจะไขว่คว้า อยากจะจับให้มันเป็นสมบัติของ เรา แต่มันก็ทำไม่ได้ มันทำไม่ได้เพราะกิเลสมันผลัดไส แล้วมันหลอกหลวงด้วยว่าสิ่งบังเงาว่าอัน นั้นเป็นผลๆ สภาวะที่มันปล่อยวางว่าเป็นผล สภาวะที่ปล่อยวางเป็นผล มันเป็นผลมันต้องให้รู้ คุณค่าของผลนั้นสิ มันต้องให้ผลความเป็นจริงสิ

แต่เนี่ยเวลามันเสื่อมสภาพ มันแปรสภาพไป มันเอาอะไรมาให้ เอาความทุกข์ ๒ อย่าง อย่าง หนึ่งจิตเสื่อมออกไป อย่างหนึ่ง จิตเสื่อม...สอง กิเลสมันรู้ตัวรู้ตนขึ้นมา กิเลสความรู้ตัวรู้ตนเพราะ เคยเข้าไปทำลายกัน เคยเข้าไปเห็นหน้ากัน ความจะเห็นครั้งที่สองเขาจะหลบเลียงมากกว่า

นี่ถ้าจิตเสื่อมแล้วให้ผลเป็นสอง หนึ่งคือการที่ต้องลำบากขึ้น เพราะกิเลสมันรู้ตัวขึ้นมา มาก...สอง ในการประพุดติปฏิบัติขึ้นมามันไม่มีกำลังใจ ความอ่อนแอของใจ เห็นไหม ธรรมมัน เคลื่อนไปยากเพราะสิ่งที่เราขับเคลื่อนไป เราไม่เห็นผล

ถ้าเราเห็นผลของธรรมอันนั้น เราเชื่อมั่นในผลของธรรมอันนั้น ธรรมนี้สามารถขับเคลื่อน ไปได้ ขับเคลื่อนไป สภาวะใด สภาวะธรรมที่เกิดขึ้นนี้เกิดขึ้นจากสิ่งใด เกิดขึ้นจากเรื่องการภาวนา จิตนี้เป็นสิ่งที่ประเสริฐ เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์ ความคิด คิดชั่วมันคิดออกมาจากจิต ความคิดฝ่ายดี ทำไมมันคิดขึ้นมาไม่ได้? ความคิดที่มันคิดขึ้นมาไม่ได้เพราะมันมีแรงดึงดูด ถ้ามันมีแรงดึงดูด คือ แรงดึงดูดของกิเลสนั้นมันดึงดูดไปแล้วมันสาวไปทั้งหมด นี่มันถึงหักห้ามไม่ได้

ถึงต้อง...องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปประพฤติปฏิบัติ ๖ ปีนะ ตามแต่ที่ว่าศาสดา ไหน ผู้ที่ว่าเป็นครูอาจารย์สอนก็ไปปฏิบัติกับเขา แล้วสิ่งใดที่ว่าเป็นการเข้มแข็ง เป็นการคมเข้มที่ สิ่งใดๆ ในปัจจุบันนั้นเขาปฏิบัติอยู่ ทำกับเขาเต็มที่แล้ว เพราะคิดว่าสิ่งนั้นมันจะเป็นทางไป

สิ่งนั้นมันจะเป็นทาง มันจะเป็นการที่ว่าเราเข้มแข็งแล้วเราทำแล้วมันจะได้ผลขึ้นมา อดอาหารจนจนหลุดหมด จนเป็นลมขึ้นไป แล้วมันเป็นตามความนั้นไหม มันไม่ตรงทางแล้วมันจะ ทำได้ไหม มันเป็นไปได้ไหม กลับมาอานาปานสติ กลับมาทำสมาธิ กลับมาต้องมาศรัทธา ตรีสรูด้วยตนเอง เพราะขณะนั้นไม่มีตำรา ไม่มีธรรม ไม่มีธรรมคือมรรคไม่มี มรรคอรียสัจจยัง ไม่เกิด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรีสรูสิ่งนั้นเอง ต้องมาทำซะเองเพราะว่าองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบารมีมาเพื่อสิ่งนี้ จะต้องเป็นผู้ที่ตรีสรูเท่านั้น

ย้อนกลับมาถึงว่างานชอบใจ งานชอบต้องเป็นงานการรื้อค้นในเรื่องกาย เวทนา จิต ธรรม

เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ธรรมที่มีอยู่แล้ว แล้วเราเพียงเดินตามสิ่งนั้นนะ กิเลสมันยัง ผลักไสให้เราล้มลุกคลุกคลาน ยังผลักไสให้กิเลสมันบังเรา ให้มันหลุดไปตลอดเวลา นี่ถึงต้องทำ สภาวะให้สงบไป

สภาวะที่เราคิดมา กายนอก รูป รส กลิ่น เสียงต่างๆ กายนอก มันจะสงบเข้ามาได้ สงบเข้า มาได้ก็เป็นสภาวะอันหนึ่ง สภาวะอันหนึ่งคือสภาวะของใจ เอกัคคตารมณ์ ใจนี้ตั้งมั่น ใจนี้ปล่อย วางแล้วมีความสุขมาก ความสุขอันนี้มันสถิตสัมภาระทั้งหมดจากใจออกไปชั่วคราว แล้วเรา เข้าใจว่าอันนั้นเป็นผล พอเป็นสภาวะที่เป็นผล มันก็ไม่พลิก

ถ้าเราเข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นสัมมาสมาธิ สิ่งนี้เป็น ๑ ในมรรค ๘ แล้วมันพลิกขึ้นมาเป็นโลกุ ตระ โลกุตตระเพราะอะไร เพราะว่าสิ่งที่ไม่เป็นสัมมาสมาธิ สิ่งที่ว่าจิตนี้ไม่วาง คตินี้กิเลสพาคิดไป สิ่งทีกิเลสควบคุมใจอยู่ มันจะพาสิ่งนั้นคิดไปตามอำนาจของมัน เพราะกิเลสนี้กับใจเป็นเนื้อ เดียวกัน มีอำนาจเหนือกว่า มันเลยถึงว่าคิดออกไปได้

ทำความเข้าใจเข้ามา พอสิ่งนั้นสงบเข้ามา นี่โลกุตตระพลิกตรงนี้ พลิกที่ว่าพอกดให้กิเลส นั้นเบาบางลงไป กิเลสนี้โดนอำนาจของธรรมกดไว้หลายๆ ธรรมะยังไม่ได้เคลื่อน กดให้กิเลส นี้สงบตัวลงมาให้มีพื้นที่ทำงาน แล้วถ้าคนที่ฉลาด ผู้ที่จะประพฤติปฏิบัติเอาตัวรอดได้ต้องพลิกตรง

นี้ พลิกให้มันเป็นโลกุตตระ โลกุตตระเพราะพลิกออกมาในกาย เวทนา จิต ธรรม พลิกอันนี้ขึ้นมา ออกมาเป็นงานชอบ

ถ้าเป็นงานชอบ มรรคเคลื่อน มรรคเคลื่อนก็ธรรมเคลื่อนไป ธรรมจะเคลื่อนเข้าไปในสิ่งนี้ เพราะอะไร เพราะมรรคมันเคลื่อน ความดำริชอบ ความเห็นชอบ การงานชอบ ความเพียรก็ชอบ ความเพียรในการมูมนะว่าคมเข้มขนาดไหนจากภายนอกที่เขาทำกัน ทรมานตนเพื่อให้กิเลสมันตายไป...มันเป็นไปไม่ได้ เพราะมันไม่ใช่ที่อยู่ของกิเลส

ที่อยู่ของกิเลส คือจิต

ที่อยู่ของกิเลส คือหัวใจ

ที่อยู่ของกิเลสที่นี้

แล้วสถานะที่เราสร้างขึ้นมานั้น สภาวะธรรม มรรคนี้ก็คือสภาวะธรรมที่เราสร้างขึ้นมา เราต้องสร้างของเราขึ้นมาเอง พอสร้างขึ้นมาเอง สร้างแล้วถูกต้อง เพราะเราพลิกแล้ว พลิกเข้ามาใน กาย เวทนา จิต ธรรม พลิกขึ้นมาให้เห็นกายภายใน ให้เห็นหัวใจภายใน จับหัวใจภายในแล้ว พิจารณาไป พิจารณาไป พิจารณาเพราะสิ่งนั้นก็เกิดดับ แต่อาศัยการเกิดดับบ่อยๆ แล้วสืบต่อด้วยความเร็วมาก เราถึงไม่เห็นการเกิดดับ พอเราไม่เห็นการเกิดดับ เราก็เชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นอารมณ์เกิดขึ้นมา มันสุขมันใหม่ตลอด

“ของบุคคลนั้น” ถ้าของเก็บไว้มันบุคคลนั้นเน่าหมด แต่มันเพราะมันเป็นอารมณ์ไม่ใช่ของข้างนอก ถ้าเป็นของข้างนอก เป็นอาหารต่างๆ เก็บไว้มันจะเสีย มันจะหาย แต่อารมณ์คิดมา ๑๐ ปี คิดวันนี้ก็ใหม่ คิดตอนไหนก็สดๆ ร้อนๆ คิดตรงไหนหัวใจมันก็เชื่อ นี่มันคิดไปอย่างนั้นออกไป มันถึงทำให้เราไม่เห็นความเป็นจริง

แต่ถ้าพอจิตมันสงบเข้ามา แล้วสัมมาสมาธิเห็นความถ้ามันคิดขึ้นมา สิ่งนี้เอาอะไรมาให้ เพราะมันเข็ดหลาบ เข็ดหลาบในความทุกข์ร้อนนั้นไง สิ่งนี้เอาความทุกข์มาให้กับใจ ทำไมมันต้องเกิดดับกับใจดวงนี้ตลอดไป

สภาวะของกายก็เหมือนกัน สภาวะของกายมันคงที่อย่างนั้นเพราะเราเข้าใจว่าเราติดกับสิ่งนั้น สิ่งนั้นเป็นเรา กายกับใจนี้เป็นอันเดียวกัน สรรพสิ่งนั้นเป็นตัวเป็นตนขึ้นมา นี่มันมันหมายอยู่ที่นั่น สภาวะของจิตก็เหมือนกัน มันเกิดดับ เกิดดับ เกิดดับแต่มันเอาความเร่าร้อนมาให้ตลอดเวลา แล้วมันดับไม่ได้เพราะเหตุไร ดับไม่ได้เพราะมีสิ่งหนึ่งขั้วอยู่ สิ่งหนึ่งที่มันพยายามขับไสมา สิ่งนั้นคือกิเลส

กิเลสอาศัยสิ่งนั้นออกมาเหยื่อ แล้วเอาความทุกข์มาฝังลงที่ใจ เราก็ต้องหาว่าถ้าเราจะให้สิ่งนั้นดับ มันดับไม่ได้เพราะมันเป็นพลังงาน พลังงานที่มันขับเคลื่อนตลอดเวลาเอาอะไรไปดับมัน มันต้องแยกออกที แยกออก การวิเคราะห์วิจัยด้วยมรรคอรียสัจจัง แยกออก

พอแยกออกไป รูปเป็นรูป รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันเป็นคนละส่วนกัน มันเป็นกอง กองของขันธ ๕ กองของรูป กองของเวทนา กองของสัญญา กองของสังขาร กองของวิญญาณ สิ่งนี้รวมตัวกันแล้วเป็นอารมณ์ สิ่งที่เป็นอารมณ์ก็พุ่งออกมาเป็นอารมณ์ที่เราคิดกันอยู่ โดยปัจจุบันนี้ นี่มันสิ่งที่หยาบ

สิ่งที่หยาบคือสิ่งที่เริ่มต้นจากการเดินเข้าไปหาจุดเริ่มต้นของมัน สิ่งที่เป็นอารมณ์นี้เราแก้ไขไม่ได้เพราะมันเป็นเหยื่อ มันเป็นผลออกมาแล้ว เราถึงไม่เห็นทุกข์ใจ เรាប់กันทุกข์ ทุกข์เพราะอารมณ์สิ่งนี้ สิ่งที่เขาออกมาเป็นความทุกข์ๆ เรាប់กัน แล้วเราดับไม่ได้เพราะมันไม่ใช่ที่เกิด มันไม่ใช่ที่จุดประกายขึ้นมา

“ความทุกข์มันอยู่ที่ใจ” เราพยายามทำความเข้าใจมัน มันถึงเป็นสภาวะที่จิตมันสงบเข้าไป แล้วสงบเข้าไปแล้วพลิกขึ้นไปเห็นสิ่งที่เกิดใจ จับสิ่งที่เกิดได้นั้นคือไฉนงาน จับสิ่งที่เกิดได้มันก็พิจารณาได้ ความพิจารณาออกไปมันก็เป็นกองอย่างนั้น จะเป็นกองอย่างนั้นถ้าปัญญาทัน ปัญญาทันนะ ปัญญาอันนี้ นี่ธรรมะเคลื่อนไป มรรคมันเคลื่อนไปรอบหนึ่ง ปัญญา มันจะทัน

ปัญญานี้หนุ่นด้วยอะไร หนุ่นด้วยสัมมาสมาธิ แล้วปัญญาในอะไร ปัญญาในงานชอบ ในงานในกายกับจิตนั้นชอบ สิ่งที่เป็นชอบทั้งหมดมันเคลื่อนไป นี่ธรรมเริ่มเคลื่อนออก ธรรมจักรได้เคลื่อนแล้ว เคลื่อนเข้าไปเพื่อจะชำระไอ้สิ่งที่ว่าอาศัยหัวใจดวงนั้นอยู่ไฉน แล้วก็เอาความทุกข์มาให้ให้กับใจดวงนั้นนะ ใจดวงที่ประพาศปฏิบัติอยู่นี้มันเอาความทุกข์มาให้ ความทุกข์มาให้

ความทุกข์เราไม่ปรารถนา เราปรารถนาแต่ความสุข แต่มันเป็นไปไม่ได้ เพราะกิเลส
 ธรรมชาติของมันเพราะมันต้องเป็นอย่างนั้นอยู่แล้วโดยหน้าที่ของเขา เขาเอาแต่ความทุกข์มา
 ให้อภัยใจดวงนั้นแน่นอน แต่ธรรมเอาความสุขมาให้...

(เทพขาดช่วง)

...ความร้อนกับใจดวงนั้น ธรรมคือน้ำใจ น้ำอมตะของธรรมเข้าไปชำระ...

(เทพขาดช่วง)

...มันก็ต้องพิจารณาซ้ำเข้าไป การพิจารณาซ้ำเข้าไปธรรมจักรหมุนออกไป นี่ภาวนามย
 ปัญญา ที่ว่าปัญญาการชำระกิเลสมันต้องเป็นภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นจากการ
 สะสมขึ้นมา เราต้องสร้างขึ้นมา ภาวนามยปัญญาของบุคคลใดจะชำระกิเลสในใจดวงนั้น แล้ว
 ชำระกิเลสเฉพาะใจดวงนั้นเท่านั้น

ภาวนามยปัญญาจะชำระกิเลสในใจดวงนั้น แล้วให้ใจดวงอื่นได้ชำระอย่างนั้น ถ้าเป็น
 อย่างนั้นจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ขี้มามาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 หมดแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมตตาสัตว์โลกมาก อยากหรือสัตว์ขันธ์สัตว์ออกไปจาก
 โลกให้หมดนะ แล้วภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นกับใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำไมไม่
 ประทานให้กับสาวก อัครสาวกต่างๆ ละ เพื่อจะได้ให้ใจดวงนั้นหลุดลอยออกไป

“มันกิเลสอยู่ที่ใจ” ไม่มีเครื่องมือใดๆ เลยเพราะใจนี้เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรมแล้ว
 ให้คุณค้ำมหาศาลนะ เพราะมันเป็นสิ่งที่เริ่มต้นชีวิตเรานั่งกันอยู่นี่นะ ใจดวงนี้ปฏิสนธิในครรภ์ถึง
 จะได้ร่างกายนี้ออกมา แล้วสืบทอดออกจากกรรมสืบเนื่องๆ มา อายุวันเวลาอาศัยพลังงานดวงนี้
 ออกมา ใจนี้จับเคลื่อนออกมาตลอด แล้วมันก็อุ้มให้ร่างกายนี้ทรงตัวอยู่ได้

คน ถ้าวิญญาณออกจากร่าง ร่างกายนั้นเน่าทันที ๓ วัน ๗ วันต้องส่งกลิ่นเหม็น ต้องเน่า
 แน่นอนเลย แต่เพราะใจดวงนี้อยู่ในร่างนั้น มันก็อุ้มให้ร่างนั้นอยู่สืบต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้ จนเรา
 เข้ามาแก้ไขหัวใจของเรา เราเข้ามาพิจารณาของเรา แล้วภาวนามยปัญญาเกิดขึ้น

ธรรมเกิดขึ้นจากใจ ธรรมนี้เคลื่อนออกไป เคลื่อนออกไป ขับเคลื่อนเข้าไปในจิตดวงนั้น ขับเคลื่อนแล้ว แล้วเราต้องพยายามทำซ้ำเข้าไป ซ้ำเข้าไป ซ้ำเข้าไปเพราะซ้ำเข้าไปบ่อยๆ เพราะกิเลสนี้เป็นแก่นของกิเลส มันไม่ยอมปล่อยยให้ใครเป็นอิสระแน่นอน มันปล่อยวางเฉยๆ มันไม่ขาดนั้นไม่เป็นที่นอนใจนะ

สิ่งที่นอนใจไม่ได้เพราะกิเลสมันแค่สลับไปเฉยๆ กิเลสสลับออกไป ใจมันจะว่าง ความว่างของการวิปัสสนาโดยธรรมเคลื่อนไปมันต่างกัน...ฟังสิ แต่เดิมกิเลสในหัวใจเต็มๆ แล้วเราทำสภาวะธรรม ดูตามสภาวะธรรมไป เพื่อให้มันปล่อยวาง มันก็ปล่อยวางเป็นสภาวะธรรม เป็นสัมมาสมาธิ...แต่กิเลสเต็มหัวใจ กิเลสนั้นไม่ได้โดนทำลายไปเลย

แต่เวลาธรรมมันเคลื่อนเข้าไปในหัวใจนั้น มันเคลื่อนออกไปพร้อมกับสัมมาสมาธิ พร้อมกับพลังงานที่เกิดขึ้น พร้อมกับใจที่มันหมุนออกไป นี่ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้น มันทำความสงบของใจ คือมันทำความเข้าใจให้ใจดวงนั้นเห็นโทษ เห็นการเกิดดับ เห็นการแยกชั้นในหัวใจนั้น ออกจากกันได้ แล้วมันปล่อยวาง

พิจารณากาย พิจารณากายจนกายนั้นแปรสภาพออกไปแล้วมันปล่อยวาง ความปล่อยวางอันนี้มันปล่อยวางพร้อมกับกิเลสมันสะเทือนด้วยใจ กิเลสกับใจมันปล่อยวางกันชั่วคราว ความปล่อยวางของอันนี้มันมีความสุข มันแปลกประหลาดมหัศจรรย์กว่าความปล่อยวางที่กิเลสเต็มหัวใจใจ สภาวะธรรมที่เราทำตามเข้ามานั้นมันเป็นการปล่อยวางแต่กิเลสยังเต็มหัวใจอยู่

แต่สภาวะในการวิปัสสนาในการธรรมจักรเคลื่อนออกไป ธรรมะเคลื่อนเข้าไปในจิต มันปล่อยวางต่างกัน ความสุขต่างกัน กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ว่าง...ปล่อยวางหมดเลย มีความสุขมาก ความสุขอันนี้มันก็บังเงาจะให้เราคิดอยู่ตรงนี้ให้ได้ไง เราถึงต้องซ้ำ ซ้ำเพราะอะไร

เพราะมันไม่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา แล้วสิ่งนั้นต้องดับไปเป็นธรรมดา มันไม่ดับต่อหน้าให้เห็นไง มันต้องซ้ำตรงนี้ ซ้ำจนกว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับเป็นธรรมดา เป็นธรรมดาแล้วจิตมันก็ปล่อยสิ่งนั้นไว้เป็นตามความเป็นจริง มันจะสลัดสิ่งนั้นออกมา จิตนั้นหลุดออกมา จิตออกมาจากกายนั้น กายเป็นกาย จิตเป็นจิต จะแยกออกจากกัน

นั่นนะ สภาวะธรรมอันหนึ่งเกิดขึ้นจากใจดวงนั้น เห็นตามสภาวะตามความเป็นจริง เป็นอกุศลปธรรมใจ เป็นอิสระขึ้นมาส่วนหนึ่ง ใจดวงนี้เป็นอิสระมาส่วนหนึ่ง นิธรรมขับเคลื่อนเข้าไปในหัวใจดวงนั้น ใจดวงนั้นเป็นอิสระขึ้นมาจากธรรมส่วนหนึ่งแล้ว

“ต่างกัน” ต่างจากปัจจุบัน ต่างกับเรื่องตั้งแต่เริ่มต้นที่การประพฤติปฏิบัติมา

เพราะไม่เห็นสภาวะอันนี้

ถ้าเห็นสภาวะอันนี้เป็นตามความเป็นจริง นี่มันเป็นสิ่งที่หายากๆ แล้วเราต้องก้าวเดินต่อไป เห็นไหม มรรค ๔ ผล ๔ เพราะเราเป็นเวไนยสัตว์ เวไนยสัตว์ต้องก้าวเดินต่อไป ไม่ใช่ผู้ที่ว่าทำทีเดียวแล้วจะถึงที่สุดเพราะอะไร เพราะจิตนั้นยังไม่โดนทำลาย จิตนั้นยังมีอยู่ ส่วนหายาก ส่วนกลาง ส่วนละเอียด ส่วนละเอียดสุด มันต้องก้าวเดินขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

ความก้าวเดินของใจ สภาวะธรรมจะขับเคลื่อนไป จากสภาวะของกิเลสขับเคลื่อน มันเหมือนกับรถหนักรถมันเบี่ยงเบนไป มันไม่ไปตามสภาวะถนนนั้นเพราะอะไร เพราะมันหนัก เพราะกิเลสมันถ่วง มันดึงไว้ แต่สภาวะธรรมมันเคลื่อนแล้วมันไปได้ ความไปได้ การคล่องตัวของใจ ใจนี้คล่องตัวขึ้น ใจนี้มีธรรมเป็นเครื่องหล่อเลี้ยง ใจนี้มีความสุขในหัวใจที่จะขับเคลื่อนออกไป

ความขับเคลื่อนของธรรมไป มันจะขับเคลื่อนไปข้างหน้า ความคิดไปข้างหน้า มันก็เป็นภายในภายใน ถ้าจะเป็นงานชอบ ถ้าไม่ป็นงานชอบ มันก็ติดอยู่ตรงนั้น นางวิสาขา เพราะพอใจสิ่งนี้ ถ้ามีความพอใจแล้วจิตจะติดตรงนั้น เพราะมันพอใจ

ความพอใจ เห็นไหม ใจนี้แปลกประหลาดมาก คิดแต่เรื่องไกลแสนไกลขนาดไหน มันคิดเดี๋ยวนี้ก็ถึงเดี๋ยวนี้ แล้วถ้ามันเชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นผล คือมันนอนใจแล้ว มันก็จะไม่ยอมขยับเขยื้อนเลย มันจะติดอยู่ตรงนั้น ความมหัศจรรย์ของมันเป็นอย่างนั้นจริงๆ มันจะพุ่งไปโดยความเร็วสุด ความเร็วของเขาถ้าเราพอใจคิดออกไป แล้วถ้าเราพอใจสิ่งที่ไม่ยอมคิด มันก็จะนอนนิ่งอยู่ตรงนั้นแล้วไม่ขยับเลย

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อใจนี้มีสภาวะธรรมอยู่แล้วเข้าใจว่าอันนี้เป็นผล มันก็จะนอนนิ่งอยู่ตรงนั้น มันต้องขับเคลื่อนก้าวเดินต่อไป ใจดวงนี้จะก้าวเดินต่อไป ก้าวเดินต่อไปเพราะเราขับเคลื่อนออกไป ถ้าเราไม่ขับเคลื่อนออกไป มันเป็นมรรคอรียสัจจัง มันลอยมาจากไหน

มรรคเป็นการสะสมของเราขึ้นมา เป็นสภาวะธรรมที่เราแสวงหาขึ้นมา แล้วเราก็ต้องแสวงหาออกไปอีก แสวงหาออกไป “สัมมาสมาธิ” พลังงานนั้นต้องเกิดขึ้น พลังงานของใจ พลังงานของใจโดยใช้ให้มันขับเคลื่อนออกไปหาความทุกข์เข้ามาในหัวใจ เรายังใช้มันมาตลอด แล้วเราพยายามจะเบี่ยงออกมาให้เป็นโลกุตตระ

ถ้าเป็นโลกุตตระ มันก็ต้องทำความสงบเข้ามาให้กิเลสส่วนละเอียดไม่ให้ออกมาจับไสอันนี้ไง กิเลสส่วนหยาบมันหลุดออกไป กิเลสส่วนละเอียดนั้นมันก็ต้องต่อต้านตลอด มันยังพลิกแพลงแล้วดี พยายามสร้างปัญหาออกมาให้ใจดวงนั้นเข้าใจตามความที่ว่ากิเลสมันจะหลอก

ถ้าเราไม่ยอมรับสิ่งที่กิเลสหลอก เราก็ต้องพยายามค้นคว้าของเราเอง มันหลอกขึ้นมา มันเป็นสภาวะที่ให้เราเห็นสภาวะนั้น แล้วเราจะเชื่อตามสภาวะนั้น มันมีสิ่งใดบ้างที่เป็นผล?...มันไม่เป็นผลหรอก มันเป็นผลขึ้นมาไม่ได้ มันเป็นความเกิดดับโดยธรรมชาติของมัน เอาสิ่งที่เป็นของที่มีอยู่ดั้งเดิมนั้นมาหลอกเราหรือ? สิ่งที่เกิดดับโดยธรรมชาติของมัน สิ่งที่มีอยู่โดยที่ว่ามันต้องเป็นธรรมชาติอยู่อย่างนั้น แล้วมันหลอกเราได้อย่างไร ธรรมชาติเป็นธรรมชาติ

ธรรมะนี่คือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นธรรมชาติ ต้องเห็นธรรมชาติ เข้าไปรู้สภาวะธรรมชาตินั้น แล้วปล่อยสภาวะธรรมชาติไว้ตามความเป็นจริง สภาวะธรรมชาตินั้นก็แปรสภาพตลอด มันไม่คงที่ เป็นธรรมชาตาก็จริงอยู่แล้วมีสิ่งใดคงที่บ้าง?...ไม่มี ไม่มีอะไรสิ่งใดคงที่เลย

จากอดีตกาลมาจนปัจจุบันนี้ โลกนี้เปลี่ยนแปลงมาตลอด มนุษย์นี้มีแต่ความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม แต่จิตใจนี้ไม่เคยเปลี่ยนแปลง จิตใจของเรา...ทุกข์สมัยปัจจุบันนี้กับทุกข์สมัยพุทธกาลอันเดียวกัน สภาวะของใจไม่เคยเปลี่ยนแปลง แต่เพราะมันรับสภาวะของวัตถุที่เปลี่ยนแปลง มันก็ว่ามันเจริญก้าวหน้าไง เดียวนี้เป็นผู้ที่เจริญ เดียวนี้เป็นผู้ที่ว่าทันยุคทันสมัย เดียวนี้ว่าเป็นผู้ที่ว่าจะชำระกิเลสออกไปโดยทางวิทยาศาสตร์ไง

ทางวิทยาศาสตร์นั้นมันเป็นวิชาชีพ มันเป็นการพิสูจน์สิ่งที่ว่าเราสงสัย แต่ความคิดของหัวใจนั้นมันเป็นทุกข์อันเดิม ทุกข์ดั้งเดิม ทุกข์นี้อยู่กับใจอย่างนี้มาดั้งเดิม อริยสัจนี้ก็เป็นของดั้งเดิม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สมณโคดมนี้เป็นองค์ที่ ๔ ในกัปนี้ก็ตรัสรู้ธรรมอัน

เดียวกัน แล้วก็ยังกราบไหว้ธรรมอยู่อย่างนั้น จนปรินิพพานไปแล้ว แล้วเหลือเอาธรรมอันนี้ไว้ เป็นเครื่องมือของเราให้เป็นผู้ที่ก้าวเดินออกไป เห็นไหม เราจะเชื่อกิเลสหรือจะเชื่อธรรม?

ถ้าเราเชื่อธรรม สภาวะที่เรารู้ มันเหนือธรรมชาติทั้งหมด เหนือทุกอย่าง มันถึงจะปล่อยสิ่ง นั้นได้ ถ้าเหนืออย่างนั้น มันถึงเข้ามาหาอาการของใจนี้เจอใจ ถ้าไม่เหนือธรรมชาติ เพราะสภาวะ เกิดดับนี้เป็นธรรมชาติ สภาวะของใจนี้เป็นธรรมชาติของมันที่มันเกิดดับ แล้วมันก็สะสมมาเป็น พลังงานอยู่โดยธรรมชาติของมัน แล้วเรารู้แล้วเราจะปล่อยวางหรือ? รู้แล้วความรู้ความเข้าใจมัน เป็นอะไร? ความรู้ความเข้าใจมันก็กิเลสนั่นแหละมันหลอก

มันจะเป็นอย่างนั้นไม่ได้ ต้องสร้างสัมมาสมาธิเข้ามา แล้วจับพิจารณาเข้าไปถึงส่วนกลาง ของกิเลสใจ ส่วนกลางของกิเลสมันก็จับใส มันก็หลอกหลวง มันก็ปลิ้นปล้อนอยู่อย่างนั้นล่ะ เรา ก็ต้องสร้างความเห็นของเราเข้ามา สร้างใจของเราเดินเข้ามา เดินเข้ามา

ทำความสงบเข้าไป ความสงบของใจอย่างนี้มันเป็นสัมมาสมาธิ มันเป็นมรรค

ไม่ใช่ความว่าง

ความว่างมันเป็นความว่างโดยธรรมชาติของมัน แต่มรรคนี้เป็นสัมมาสมาธิ ต้องสร้างขึ้น มรรคตัวใหม่ต้องเกิดขึ้นมาจากสภาวะที่ใจสร้างขึ้นมา

เราจะให้ธรรมขับเคลื่อนเข้าไปในใจ เราต้องสร้างสภาวะธรรมไว้พร้อมให้ธรรมขับเคลื่อน ได้ ถ้าเราจะให้ธรรมขับเคลื่อนเข้าไปแล้วเราปิดกั้นความขับเคลื่อนของธรรมนั้น แล้วธรรมจะ เคลื่อนเข้าไปในใจเราได้ได้อย่างไร

ธรรมจะเคลื่อนมาไม่ได้เลยถ้าเราไม่เปิด เราต้องเปิดใจของเรา เราเปิดใจของเราให้ สภาวะธรรมนั้นเคลื่อนเข้ามาได้ เราเปิดใจก็ความพอใจ ความวิริยะอุตสาหะที่เราจะก้าวเดินไป ถ้า เราไม่เปิดใจ เราก็อั้นตื้ออย่างนั้น ทำไปสักแต่ว่า เริ่มต้นทำก็สักแต่ว่า ความเชื่อความวิริยะอุตสาหะ มันไม่ตรง ความไม่ตรงนั้นมันจะไปเอาก้าวเดินไปทางไหน มันก็สะเปะสะปะ ไม่มีทางหรอกที่จะ เข้าไปถึงจุดที่อยู่ของกิเลส

“กิเลสอยู่ที่ใจ” แล้วใจนี่ก็ออกเกาะเกี่ยวกับกาย อยู่ที่ตรงนั้นเท่านั้น แล้วมันอาศัยตรงนี้สืบต่อ นี่ความเกิดดับมันต้องเกี่ยวเนื่องกัน ถ้าไม่เกี่ยวเนื่องกัน มันจะเกิดดับได้อย่างไร แล้วมันจะเอาอะไรสิ่งใดกระทบออกมาเป็นภายนอก

สิ่งที่เป็นภายนอก สิ่งที่กระทบกัน มันกระทบแล้วมันก็พอใจ พอใจใช่ไหม มันพอใจมันก็สุขใจของมัน ว่าสิ่งนั้นมันได้ใช้แล้ว มันได้พอใจของมัน สิ่งทีพอใจแล้วมันก็ดับไป แล้วเราก็ต้องสร้างความพอใจมากขึ้นๆ จนกว่ามันจะพอใจให้ใจมันอยู่ได้ แล้วเราก็ต้องทุกข์ตามมันไปตลอดทุกข์ตามมันเพราะเราต้องหาสิ่งที่มันพอใจอยู่เรื่อยๆ เราไม่สามารถชำระความที่ว่ามันเกิดดับให้ได้ว่า

สัมมาสมาธิย้อนกลับมา กิเลสอย่างกลาง มรรคก็ตั้งอย่างกลาง มรรคอย่างกลางขณะกิเลสอย่างกลางแน่นอน ถ้าเราสร้างขึ้นมาแล้วพลิกเป็นโลกุตตระขึ้นมา ถ้าพลิกเป็นโลกียะ โลภียะ หมายถึงว่าเราวิปัสสนาแล้วเราสู้ไม่ได้ เราสู้ไม่ได้หมายถึงว่ามันไม่สามารถจะแยกสิ่งนั้นออกได้ ถ้าเราไม่สามารถแยกแยะขึ้นมาเป็นวิปัสสนา มันก็เป็นการใคร่ครวญออกไป แล้วไปยันกันไว้เฉยๆ แล้วก็ต้องแพ้ไปๆ แพ้ไปจนมันท้อถอย มันไม่มีกำลังใจ

เราต้องกลับมาพักกับความสงบนี้ ความสงบ สัมมาสมาธินี้เป็นตัวเพิ่มเสริมพลังงาน ตัวสัมมาสมาธิ ตัวสมถธรรมนี้เป็นสิ่งที่สำคัญมาก สมาธิที่ตั้งมั่นจะทำให้เกิดปัญญาที่ใคร่ครวญชำระกิเลสได้ สมาธิที่ไม่ตั้งมั่น ฐานที่ไม่ดีมันจะรองรับน้ำหนักสิ่งใดได้ ถ้าฐานที่ดีมันจะรองรับน้ำหนักสิ่งต่างๆ ได้ ความคิดการใคร่ครวญในกิเลสนี้ไม่ใช่หนักหน่วง

การโหม การจู่โจมเข้าไปทำลายกิเลสนี้ มันเข้าไปทำลายด้วยความคิดมูมานะอุตสาหะทั้งหมด มันโหมไปทั้งตัวเลยนะ ความคิดมีเท่าไร โหมใส่ทั้งหมด นี่มันถึงว่าต้องอาศัยสัมมาสมาธิหนุนนี้ขึ้นไป หนุนให้เกิดปัญญาที่เข้าไปต่อกรกับกิเลสนั้นได้

สิ่งที่เข้าไปต่อกรกับกิเลสนั้นคือการใคร่ครวญ การแยกแยะ ถ้าสัมมาสมาธิกับหนุนขึ้น ปัญญาจนเข้าไปแยกแยะสิ่งนั้นได้...ขั้นในขั้นมันจะแยกออกจากกัน ถ้าแยกออกจากกัน มันก็ปล่อยวางเหมือนกัน ปล่อยวางก็ต้องเข้าไปอย่างนั้น นี่มีแพ้มีชนะมาตลอด แพ้-ชนะเพราะกิเลสมันใคร่ครวญ มันต่อต้านมาตลอด แต่สัมมาสมาธิเราเพื่อจะสร้างฐานขึ้นมาให้ก้าวเดินขึ้นไป ยันให้ปัญญาขึ้นไป

ในการต่อสู้ใจ ในการขับเคลื่อนไปของธรรม ธรรมขับเคลื่อนเข้าไปในใจแล้วชำระกิเลสไปพร้อม ไปพร้อมใจ ชำระกิเลสไป ชำระกิเลสไปพร้อมแล้วทำไมกิเลสไม่ยอมแพ้ละ กิเลสมันก็ต่อสู้ตลอดเหมือนกัน สภาวะของกิเลสมันต้องรักษาตัวตนของมันไว้อย่างแน่นอน แล้วต้องรักษาพื้นที่ไว้ นี่สงครามเกิด เกิดตรงนี้ไง นักรบเกิด เกิดตรงนี้

ผู้ที่ออกรบกับกิเลสนี้ออกรบกับกิเลสในท่ามกลางหัวใจของตัว แล้วเกิดสงครามอย่างมหาศาลขึ้นระหว่างกิเลสกับธรรมต่อสู้กันกลางหัวใจ มันจะมีการต่อสู้กันอยู่ในนั้น นี่ธรรมก้าวเดินไปแล้วชำระไปเรื่อยๆ เราก็สร้างสมของเรา บารมีของเราสะสมขึ้นไปในหัวใจดวงนั้น ผู้ที่จะเป็นผู้ที่มีความสุขในความสุขอันประเสริฐใจ ผู้ที่จะก้าวเดินตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใจนี้ทำไมไม่มีแก่ใจละ

สิ่งนี้มีครูบาอาจารย์เดินนำไปแล้ว สิ่งนี้มีครูบาอาจารย์ก้าวเดินไปแล้วทำได้สมกับมีมรรคผลอยู่ในหัวใจของครูบาอาจารย์ที่เป็นเครื่องยืนยัน ถ้ายืนยันตรงนั้นกลับไปที่หัวใจ หัวใจนั้นก็พลังขึ้นมา หัวใจนั้นมีครูมีอาจารย์มีที่เกาะที่เกี่ยว มันก็ก้าวเดินของมันขึ้นไปได้ มันต้องก้าวเดินขึ้นไปได้เพราะต้องมั่นใจว่าผลนั้นมีจริง ผลนั้นจะให้กับใจดวงนี้ ใจดวงนี้มีแต่ความทุกข์ในหัวใจ มันเกิดขึ้นจริง เวลาสุขมันก็เกิดขึ้นจริงด้วยการปล่อยวางอันนั้น แต่ก็ต้องซ้ำ ซ้ำตลอดไป

การว่า “ซ้ำ” การประพฤติปฏิบัตินี้สำคัญมาก สำคัญเพราะถ้าซ้ำไป บางทีมันว่างมันโล่งจนมันว่า “อันนี้ไม่ใช่ผลหรือ” นี่กิเลสมันหลอกอย่างนี้ “นี่แหละๆ อันนี้เป็นผล มันว่าง มันเว้งว่างมันมีความสุขมาก สิ่งนี้คือสิ่งที่เราปรารถนา” แล้วมันก็จะนอนจมอยู่ตรงนี้

มันต้องซ้ำออกไป ซ้ำเข้าไปจนกว่ามันจะแตกออกไปจากใจ

สะท้อนเรื้อนล้นออกไปจากใจ

กายกับใจมันแยกออกจากกันโดยสัจจะความจริงที่เป็นธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบอยู่ นี่ธรรมจะเป็นอย่างนั้น มันแยกออกจากกัน กายกับใจนี้แยกออกจากกัน อิศระออกไปเลย ใจนี้เป็นอิสระออกไปจากใจ กายเป็นกายแยกออกจากกัน

สุขมหาศาล สุขอันนี้กับสิ่งที่ว่าเป็นผลนั้นไม่เหมือนกัน ไม่เหมือนกัน อันนี้มันเว้งกว้างกว่า แล้วมันสะอาดขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง ความสะอาดของใจนั้นมีอิสระของใจ ใจนี้มันเป็นอิสระของมันแล้ว

กิเลสอย่างละเอียดอยู่ในใจดวงนั้น ธรรมต้องก้าวเดินต่อไป จับเคลื่อนด้วยกระแสของธรรมเข้าไปในจิตนั้น จิตนั้น ที่ว่าเป็นใจนะ ใจคือจิต มันอยู่อันเดียวกัน แล้วกิเลสก็อยู่ตรงนั้น ตรงนี้ต่างหากเป็นจุดหยุดจุดใหญ่ ธรรมอย่างละเอียด ความละเอียดครอบคอบของใจดวงนั้นมันก็หลอกมา หลอกออกมา หลอกออกมา พยายามจะให้สัตว์โลกนี้อยู่ในอำนาจให้ได้ จะไม่ให้สัตว์โลกนี้พ้นออกไปจากพญามารอันนี้ให้ได้ มารนี่เป็นเจ้าวัฏจักรอยู่ มารนี่เป็นควบคุมใจของสัตว์โลกไว้ทั้งหมด มารนี่จะไม่ปล่อยให้สัตว์โลกเป็นอิสระแน่นอน

ถึงจะชำระเข้ามาเป็นชั้นเป็นตอนก็ได้ มันก็ยังต้องเกิดตายอยู่ในอำนาจของมารดวงนี้ในใจ ความที่ละเอียดอ่อนมันก็ต้องพยายามซ่อนเร้นไม่ให้การค้นคว้าหาเจอ การค้นคว้าหาเจอ ถ้าเรามัวแต่ก้าวเดินอยู่นั้น มันเป็นเรื่องที่ว่าเป็นเรื่องของโลกียะ เป็นเรื่องของโลก เป็นโลกียะได้อย่างไร ในเมื่อเราชำระกิเลสเข้ามาเป็นชั้นเป็นตอนแล้ว? โลกียะเป็นเรื่องของโลกที่เกาะเกี่ยวอยู่ในโลกนี้ ใจ งานที่เป็นงานของโลกเขา งานที่เป็นงานของการสร้างสมแล้วอยู่ในโลกนี้ มันไม่ใช่เป็นงานที่ชำระออกไป

งานที่จะชำระออกไปมันต้องเป็นโลกุตตระ สิ่งที่จะเป็นโลกุตตระนี้มันต้องพลิกออกขึ้นไปหาใจดวงนั้น หาผู้ที่ว่าสิ่งที่มันละเอียดๆ หากิเลสอันละเอียดๆ ในหัวใจดวงนั้นให้เจอ ถ้าเจอสิ่งที่ละเอียดๆ ในใจดวงนั้น นั่นเป็นงานขึ้นมา ถ้าเป็นงานขึ้นมา มันก็จะพ้นจากโลก โลกุตตระคือธรรมเหนือโลก ใจ ธรรมที่จะพ้นจากโลก

แล้วธรรมในโลกนี้ก็จะเป็นโลกียะทั้งหมด ธรรมในโลกียะมันก็เข้ากับกิเลสสิ กิเลสความพอใจของเรามันพอใจอยู่อย่างนั้นแล้วมันก็ดึงให้อยู่ในอำนาจของมัน มันก็วนอยู่นั้น กิเลสบังงาบังงาอย่างนั้น กิเลสบังงาในการประพฤติกปฏิบัติ มันบังงาของมันไปแล้วมันก็อาศัยใจดวงนั้นทำให้เนิ่นช้า ทำให้ไม่เป็นอิสระออกไปให้ได้ นี่กิเลสมันหลอก

กิเลสมันหลอก ธรรมก็ต้องให้มันเข้มแข็งขึ้นมาสิ ทำให้ธรรมนี้เข้มแข็งขึ้นมา เข้มแข็งขึ้นมาก็ต้องกลับมาพัก กลับมาพักตลอด จะก้าวเดินไปพร้อมกันระหว่างสมณะกับวิปัสสนา ถ้า

วิปัสสนาล้วนๆ มันเอาพลังงานมาจากไหน ทำงานโดยไม่พักไม่ผ่อน คนไม่ตายหรือ คนเราทำงานมันต้องมีวันพักวันผ่อน ใจก็เหมือนกัน ทำงานไม่มีวันพักวันผ่อน มันไม่ตายแต่มันไม่มีพลังงาน มันไม่เคยตาย ใจนี้ไม่เคยตาย คนมีกิเลสตายไปมันก็เกิดใหม่ ถ้าชำระใจถึงที่สุดแล้วพอใจนี้เป็นธรรมทั้งแท่ง ก็ไม่เคยตาย

ใจนี้เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์แล้วไม่เคยตาย แล้วก็ให้โทษกับใจเองด้วยกิเลสที่ให้โทษตลอดมา มันไม่เคยตายแล้วมันก็หมุนไปตามแล้วแต่วัฏฏะ หมุนไปในวัฏฏะ หมุนไปในความทุกข์ร้อนของใจ ประพฤติปฏิบัติไปมันก็สร้างสมสิ่งนั้นอยู่ตลอดไป หลอกให้เราหมุนไปกับมัน

เราต้องกลับมาพักทำความสงบ สมถกรรมฐานสำคัญตรงนี้มาก สำคัญมากๆ เพราะใจมันจะหมุนไปโดยไม่พักไม่ผ่อนเลย ไม่พักไม่ผ่อนแล้วมันจะเอาให้ได้ ความคิดของกิเลสมันอยากได้ง่ายๆ อยากได้เร็วๆ อยากได้สมความปรารถนาของมัน แต่ไม่ได้คิดว่ากิเลสอย่างละเอียด กิเลสที่เป็นเจ้าวัฏจักร กิเลสที่จะเอาอำนาจเอาไว้ในหัวใจของมัน มันจะปล่อยได้อย่างไร

สิ่งนี้ถ้าปล่อย มันก็สะท้อนเรื้อนถั่นกับใจดวงนั้น

ใจดวงนั้นพอปล่อยไปมันก็เป็นอิสระ แล้วมันจะไปอยู่ที่ไหนล่ะ

กิเลสตายทั้งทีจะให้มันตายง่ายๆ มันเป็นไปไม่ได้ สิ่งที่เป็นไปไม่ได้นี้ใครพูดล่ะ

สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ เพราะว่ามันสิ่งที่เราคาดไม่ถึงใจ สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อะไรมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก้าวเดินไปได้อย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้โกหกโลกหรือ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เคยโกหกโลก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ชำระกิเลสผ่านพ้นออกไป ดวงใจดวงนั้นเป็นธรรมทั้งแท่ง ยืนย่นอยู่ ที่เรากราบไหว้กันอยู่ แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังกราบธรรมอยู่ นี่มันเป็นไปไม่ได้ มันเป็นเหมือนกับสิ่งที่สุคติวิสัยของมนุษย์ นี่กิเลสมันพูดอย่างนั้น แต่มันไม่สุคติวิสัยของผู้มีอำนาจวาสนา ไม่สุคติวิสัยของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเข้าไปถึงธรรมได้ มันถึงก้าวเดินออกไป

การประพฤติปฏิบัติ เราก็กำนวนคุณสิ่งที้ออกมาประพฤติปฏิบัติมีจำนวนมากขนาดไหน แล้วผลที่เข้ามาในหัวใจนั้น มันมีเท่าไร... สิ่งที้มันจะเข้ามาไม่ถึงหัวใจก็เพราะสิ่งนี้ไง ก็เพราะกิเลส มันจับใส กิเลสมันต่อต้านอยู่ในใจดวงนั้นนะ แล้วเราก็เชื่อมั่น เพราะมันเป็นสิ่งเดียวกัน

ไฟฟ้าบวก-ลบมันเข้าหากัน มันต้องเป็นพลังงานไป อันนี้ก็เหมือนกัน กิเลสกับความคิด ของที่เรามักง่ายอยู่มันก็เข้ากัน แต่ธรรมที่เราสร้างขึ้นมานี้แสนทุกข์แสนยากนะ การประพฤติปฏิบัตินี้ การเข้าไปผจญกับทุกข์แน่นอน การทำความเพียรนี้ การบำเพ็ญกุศลนี้มันต้องใช้ เหมือนกัน ใช้พลังงาน ใช้ความคิด ใช้ความอดสาเห ใช้ไหวพริบทั้งหมดทีเรามีอยู่ นี่มันถึงจะสู้ กับกิเลสในหัวใจเราได้

“การใช้” โลกเขาทำงานกัน เขาก็ใช้ปัญญาทั้งหมดของเขา แต่เขาสร้างของเขาขึ้นมาด้วย สิ่งที้มองอยู่ในโลก มันยังเกิดยังตายอยู่ในโลก งานอย่างนี้ใครๆ ก็ต้องทำ แต่งานการชำระกิเลสนี้ ถ้ากิเลสหลุดออกไปจากใจแล้วมันเป็นอิสระออกมาจากใจดวงนั้น มันถึงว่าเป็นทุกข์ขนาดไหน มันก็ต้องพยายามอดสาเหของตัวเอง ความวิริยะอดสาเหของใจดวงนั้นถ้ามีอยู่ “ถ้ามีอยู่” ทำไม ถึง “ถ้ามีอยู่” ละ เพราะมันยังไม่เป็นจริงไง

ถ้าเป็นจริง ไม่ต้อง “ถ้ามีอยู่” มันเป็นอย่างนั้น สภาวะต้องเป็นอย่างนั้น ธรรมนี้ออกก้าว ขับเคลื่อนไปในจิตของดวงไหน ดวงนั้นจะเห็นตามสภาวะตามเป็นจริง ถ้าเห็นสภาวะตามเป็นจริง มันถึงเป็นผลของจิตดวงนั้นไง นี่ขับเคลื่อนเข้าไปด้วยความวิริยะอดสาเหเข้าไป มันเข้าไปๆ กิเลสมันต้องมีวันแพ้ พอมันแพ้ขึ้นมา ธรรมที้ชนะมันจะปล่อยออกไป ปล่อยออกไป จนเข้าไปจนเข้าไปจนถึงกิเลสมันต้องรนออกไป รนออกไปจนมันขาดออกไป นี่ขันธกับใจจะขาดออกจากกัน

กิเลสนี้ขาดออกไป ความละเอียดของกิเลสที่มันคลุมอยู่ มันต้องขาดออกไปพร้อมกับ ขันธนั้น ขันธกับใจขาดออกจากกันเลย เว้งว่างไปหมด โลกนี้สักแต่ว่าเป็นอากาศธาตุ ความเห็น ของใจนี้เว้งว่างไปหมดเลย ว่างขนาดไหน... ว่างๆ นี่ใครเป็นคนพูดละ สิ่งที้พูดว่าว่างๆ นั่นคือ อะไร สิ่งนี้คืออะไร

พระสารีบุตรพูดไว้ในพระไตรปิฎกไง

“ชีวิตนี้คือไออุ่น ชีวิตนี้คือพลังงาน พลังงานนี้ตั้งอยู่บนอายุ คือเวลาที่ต่อเนื่อง”

เป็นพลังงาน แต่พลังงานนี้เป็นพลังงานที่มีชีวิตใจ ชาติรู้มันมีชีวิตอยู่ สิ่งที่มีชีวิตไม่ใช่พลังงานแบบวิทยาศาสตร์ ถ้าวิทยาศาสตร์ พลังงานใช้แล้วมันหมดไป มันหมดไป แต่ชาติรู้มันไม่หมด เพราะชาติรู้นี้เป็นตัวเกิดตัวตาย สิ่งที่เป็นพลังงานแล้วมีชีวิต มันมหัศจรรย์มาก สิ่งมหัศจรรย์ ใครเป็นคนบอกไว้?...พระสารีบุตรบอกไว้ในพระไตรปิฎก

ชาติรู้ ชีวิตนี้คือไออุ่น ไออุ่นคือตัวพลังงาน พลังงานตัวนี้...จะจับพลังงานตัวนี้ ต้องจับพลังงานตัวนี้ ธรรมนี้จะขับเคลื่อนเข้าไปในความละเอียดอ่อนของพลังงาน พลังงานในหัวใจดวงนั้นนะ ถ้าหัวใจดวงนั้น พลังงานตัวนี้มันเป็นอะไร มันเป็นอวิชาปัจจยา สังขารา

สิ่งที่เป็นอวิชาปัจจยา สังขารานี้ครอบคลุม เป็นพญามารที่ควบคุมสัตว์โลกไว้ทั้งหมด แล้วว่าสิ่งนี้มันจะเป็นสิ่งที่ว่า เป็นโทษกับเรา มันควรจะเป็นสิ่งที่ให้โทษ ให้ความทุกข์ร้อนกับเรา เราควรจะเจอมันหรือควรจะต้องมันได้ง่าย...มันไม่ใช่ มันเป็นเรื่องเดียวกัน มันเป็นตัวพลังงานที่ว่าไม่ได้ให้สิ่งใดเลย เป็นตัวพลังงานที่ให้พลังงานเฉยๆ แล้วความรู้สึกนี้ก็ออกมาจากพลังงานนั้น นี่มันถึงเป็นสิ่งที่ว่า เป็นอวิชา คือมันไม่รู้จักใจ มันไม่รู้จักตัวมันเอง มันเป็นพลังงานชาติรู้ที่ออกไป แต่มันไม่รู้ตัวมันเอง มันถึงเป็นอวิชา

ถ้ามันเป็นวิชา มันเป็นพลังงานที่มันรู้ตัวมันเอง ถ้าเป็นพลังงานที่รู้ตัวเอง คือมันจับตัวมันเองได้ นี่ธรรมมันขับเคลื่อนเข้าไป ถ้าธรรมมันขับเคลื่อนเข้าไป นี่เป็นญาณัง อุทปาทิ ญาณนี้ได้เกิดแล้ว ความสว่างกระจ่างแจ้งของใจได้เกิดแล้ว นี่มันจะหมุนเข้าไปในใจดวงนั้น

ธรรมมันขับเคลื่อนถึงที่สุด ขับเคลื่อนเข้าไปในใจถึงที่สุดแล้ว ธรรมนี้ขับเคลื่อนเข้าไปแล้วมันจะทำลายกิเลสไปพร้อมกัน มันพลิกทีเดียวเป็นธรรมทั้งแท่ง ใจดวงนี้เป็นธรรมทั้งแท่ง ธรรมทั้งแท่ง เพราะธรรมนี้ได้ขับเคลื่อนเข้าไปในหัวใจดวงนั้นทั้งหมด แล้วชำระกิเลสออกไปทั้งหมดเลย ออกไปจากใจทั้งหมด ใจนี้จะมีความสุข แล้วใจดวงนี้ตายหรือ ใจดวงนี้ เวลาคนเราตาย วิญญาณนี้ออกจากร่าง “คนตาย”

แต่ “กิเลสมันตาย” กิเลสนี้ออกไปจากใจ แล้วใจดวงนั้นกิเลสออกไปจากใจ สิ่งใดที่เป็นร่างกายละ สิ่งใดที่เป็นสิ่งที่ว่าคนเราตาย ร่างกายนี้เอาไว้ให้โลกได้เผา แล้วหัวใจนี้หลุดออกไปใน

วิญญู วนไปในวิญญูอยู่โดยธรรมชาติของมัน กิเลสมันตายออกไปจากใจ ใจดวงนั้นสะอาด บริสุทธิ์เหมือนเป็นพลังงานที่ว่าพลังงานอิสระ พลังงานนี้ไม่เคยเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ในธรรมชาติ ในสภาวะของโลก ในสภาวะของจักรวาลนี้มันขับเคลื่อนไปโดยธรรมชาติของมัน

แต่พลังงานตัวนี้พ้นออกจากวิญญู “ออกจากวิญญู” ไม่ใช่ในโลกอย่างเดียวนะ ในกามภพ ในรูปภพ ในอรุภพ ในพรหม ในวิญญู ๓ ในสังสารวัฏนี้ มันพ้นอิสระออกไป พลังงานตัวนี้พ้นออกจากสิ่งที่ดึงดูดใดๆ ทั้งหมด มันพ้นออกไป พลังงานนี้ถึงเป็นพลังงานประเสริฐ เห็นไหม ไม่ใช่พลังงานทางวิทยาศาสตร์ พลังงานทางวิทยาศาสตร์นี้มันเกิดดับ เกิดดับโดยการสะสมของมัน โดยการมันกระทบกระทั่งกัน มันถึงเกิดพลังงานใหม่ขึ้นมา พลังงานนี้พ้นจากการกระทบ ทั้งหมดเพราะไม่มีกิเลสเป็นภวาสวะ เป็นภพที่ทำให้กระทบกับสิ่งใดๆ สิ่งที่ไม่กระทบกับสิ่งใดๆ แล้วมีชีวิตอยู่

ในพระไตรปิฎกเปรียบไว้เหมือนกับน้ำมันในโถ มีอยู่แต่ไม่เคยเกาะกับสิ่งใด มันมีอยู่แล้วไม่เกาะกับสิ่งใด ใจดวงนี้ที่มันพ้นพลังงานออกไปแล้วมันก็เหมือนกัน มันมีอยู่ แต่มันไม่อยู่ในใต้อกของสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น มันพ้นออกไปจากความกดดวง พ้นออกไปจากความรับรู้ พ้นออกไปจากสิ่งที่โลกเขาพูดกัน โลกนี้จะพูดธรรมะกันแสนประเสริฐ ในสภาวะธรรมพูดถึงธรรมะนี้มันนำเลื่อมใส นำฟัง มันเข้ากับโลกียะ เข้ากับโลก

สภาวะธรรมอันนี้คุยกับโลกเขาไม่รู้เรื่อง เพราะมันเป็นสภาวะธรรมที่ว่าไม่มีใครเคยเห็นอย่างนั้น ไม่มีดวงใจที่พ้นออกจากสภาวะใต้อย่างนั้น แต่มันพ้นออกไปแล้วก็ต้องย้อนกลับมาพูดถึงสภาวะธรรมที่เป็นบัญญัติใจ บัญญัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้ให้เป็นการสื่อในผู้ประพฤติปฏิบัติ

พุทธชิโนรสเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติเพื่อจะพ้นออกจากกิเลส

เราเกิดมาในพระพุทธศาสนา เรามีความตั้งใจ มีความจงใจออกมาเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติ เป็นชาวพุทธ เป็นบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เริ่มจากออกไปเป็นผู้บำเพ็ญเพียร อยากจะประพฤติปฏิบัติให้เข้าถึงธรรมดวงนั้น ถึงกับออกบวชเป็นพระ เป็นพระนี่นักรบ เป็นพุทธชิโนรส เป็นลูกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วประพฤติปฏิบัติถึงจุดนั้นจริง เป็นลูกทั้งร่างกายเนื้อเพราะเป็นผู้ที่ทรงเพศของสมณะ ทรงเพศของสมณะนี้เป็นพุทธชิโนรส โดยสมบูรณ์

แล้วหัวใจดวงนั้นก็เป็ฯพุทธรชิโนรสโดยสมบุรณัเหมือนกัน เป็ฯได้ทั้ง ๒ อย่าง เป็ฯได้ทั้งกายของสมมุติ เป็ฯได้ทั้งหัวใจที่เป็ฯวิมุติ เป็ฯเพราะธรรมนี้ขับเคลื่อนเข้าไปในใจดวงนั้น

ใจดวงนั้น ในจิตดวงนั้นที่ธรรมนี้ขับเคลื่อนเข้าไป ชำระกิเลสออกไปจากจิตดวงนั้นทั้งหมด จิตดวงนั้นพันออกไปจากกิเลส จิตดวงนั้นพันออกไปอยู่ในที่ไหน เหตุการณ์ธรรมฝ่ายเหตุอยู่ในพระไตรปิฎก อยู่ในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธรเจ้าวางไว้ แล้วยังกราบไหว้ธรรมธรรมสิ่งที่ว่าประพุดิเข้าไปแล้วเห็นจริงอย่างนี้ ที่กราบไหว้กราบไหว้ธรรมดวงนั้น แล้ววางไว้ให้พวกเราก้าวเดินตาม

เราก้าวเดินตามนั้นแล้วมีหัวใจ เดินตามด้วยหัวใจนะ เพราะกิเลสมันอยู่ที่ใจ ใจนี้ก้าวเดินตามไป สร้างสภาวะของเราขึ้นมา สภาวะนั้นคือตัวธรรม ตัวสภาวะนั้นนะตัวธรรม แต่มันโดนกิเลสขบไส กิเลสเบี่ยงเบน กิเลสทำลายไม่ให้ก้าวเดินได้ง่ายๆ สภาวะที่เป็ฯความจริงที่เกิดขึ้นเกิดดับ วางให้มันวางไว้

แต่สภาวะที่ว่าธรรมขับเคลื่อนนี้สำคัญมาก ธรรมมันจะขับเคลื่อนต่อเมื่อสภาวะรวมตัวมรรคอรียตัจจังจะเกิดขึ้น มรรค ๘ จะเกิดเพราะมันมีสิ่งที่จับต้องได้ มันรวมตัวได้ ถึงเป็ฯภาวนามยปัญญา

ปัญญาของโลก นักวิทยาศาสตร์คิดเรื่องต่างๆ ที่เราใช้ประโยชน์ของเขามาหาศาลเลย เราจะใช้ประโยชน์จากนักวิทยาศาสตร์ที่คิดค้นขึ้นมา แล้วเราได้ความสะดวกสบาย แล้วเวลาปัญญาจินตมยปัญญาเกิดขึ้นจากใจของเรา มันก็เป็ฯความคิด แล้วเราจะเชื่อปัญญาอันนั้นหรือ

จินตมยปัญญา คือปัญญาแบบนักวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นมาในหัวใจ สภาวะธรรมที่ปัญญามันไล่ต้อนเข้าไปก็จินตมยปัญญาอันนี้ มันตามความคิดของเราเข้าไปเป็ฯจินตมยปัญญา พอจินตมยปัญญามันเกิดสภาวะที่ปล่อย แล้วภาวนามยปัญญามันยังไม่เกิด ธรรมมันถึงไม่เกิดใจ

ถ้าธรรมมันเกิดขึ้นมา “ธรรมที่เกิดขึ้นมา” พอเกิดขึ้นมาก็ขับเคลื่อนเข้าไปในหัวใจของเรา มันก็ทำลายกิเลสของเรา พอมันทำลายกิเลสของเราขึ้นมา ทำลายไปเรื่อยๆ จนกว่ามันจะหลุดออกไปจากใจของเราทั้งหมด นี้กิเลสตายไปจากใจ ใจดวงนั้นถึงไม่เคยตายอีกเลย ใจดวงนี้ถึงเป็ฯนิรันดร ใจดวงนี้ถึงเป็ฯสิ่งที่มีศจรรย์

แล้วมันก็เหมือนกับเปรียบเทียบกลับมาที่ใจเรา ใจของเราสกปรก ใจของเรามีกิเลสทุกดวง ใจของเรามีกิเลส แต่เพราะเราเกิดมามีวาสนา เราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราถึงได้ เพียรประพฤติปฏิบัติใจ

ความเพียรอันนี้จะเป็นทุกข์ เป็นทุกข์นะเพราะความเพียร ความเพียรคืองาน สิ่งใดเป็นงาน สิ่งนั้นต้องมีพลังงาน พลังงานถึงทำงานนั้นได้ เราต้องสร้างสภาวะของใจขึ้นมา มันก็เป็นงาน งาน ที่ละเอียดอยู่ในหัวใจนั้น หัวใจนั้นถึงจะเป็นประโยชน์ขึ้นมา

ถ้าเราไม่สร้างสภาวะอันนี้ขึ้นมา หัวใจนั้นมันก็สร้างสภาวะ โดยกิเลสของมันโดย ธรรมชาติของมัน เวลามันขับเคลื่อนออกมา มันก็กิเลสขับเคลื่อนออกเป็นพลังงาน แล้วก็วิ่งไปกับ โลกเขา มันก็เป็นสภาวะอันนั้นนะ เป็นโลกียะ แล้วเราสร้างสภาวะธรรมขึ้นมา มันเหนือกว่าสภาวะ อันนั้น เพราะว่าเราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราถึงสร้างสภาวะอันนี้ได้ สภาวะอันนี้ มันถึงจะเข้ามาๆ แล้วชำระกิเลสออกไปจากใจ

มันถึงว่าสิ่งนี้จะเป็นไปได้นะ ฟังนะ! “สิ่งนี้จะเป็นไปได้ต้องมีหัวใจ”

หัวใจนี้อยู่ในคนที่มีชีวิต คนที่ตายไปแล้วทำไม่ได้ แล้วเรามีชีวิต เรามีหัวใจ หัวใจนี้เรา เบี่ยง เราสร้างขึ้นมาให้เป็นพลังงานตัวนี้ได้ ทำให้เป็นสภาวะอันนี้ได้ แล้วหัวใจอยู่กับเรา เราทำไม ไม่ช่วยหัวใจของเราล่ะ

เราว่าเรารักคนนะ ทุกคนรักเรา คนรักรักกันก็เรื่องของคนรักฝ่ายตรงข้าม นั่นเขารักๆ ขนาดไหนก็เรื่องของเขา แต่เรานี่ต้องรักเราแน่นอน เราต้องรักเรา ถ้าเรารักเรา เราทำไมไม่หาสิ่งที่เป็น สภาวะธรรม ไม่หาสิ่งที่เป็นธรรมให้ใจดวงนั้น ได้มีที่พักที่อาศัยล่ะ

นี่ถึงว่าเรารักเราจริงหรือเปล่า?

ถ้าเรารักเรา เราต้องทำได้ นี่เราไม่รักเรา กิเลสมันหลอก กิเลสมันไม่เชื่อ กิเลสมันถึงผลัก ไล่ พอกิเลสมันผลักไล่ มันก็ว่ารักๆ มันก็เชื่อกิเลสไปเรื่อยๆ กิเลสมันถึงเป็นสิ่งที่ เป็นภัย กิเลสนี้ ถึงสิ่งที่พระพุทธเจ้าว่าเป็นสิ่งที่น่าขยะแขยง น่าจะชำระออกไปจากหัวใจเรา สิ่งที่เป็นคำว่า “กิเลสๆ” ชำระออกไปได้ แล้วมันก็สามารถตายไปจากใจได้ด้วย พอมันตายไปจากใจแล้ว ใจดวง นั้นประเสริฐ

แล้วที่ว่าร่างของมนุษย์มันมีร่าง แต่ร่างของกิเลสมันเห็น เห็นเฉพาะคนที่ฆ่ากิเลสนั้น ใจ
ที่ชำระกิเลสแล้วกิเลสตายไปจะเห็นกิเลสหลุดออกไปจากใจโดยตาธรรม กิเลสนี้เป็นนามธรรม
สิ่งที่เป็นนามธรรมแต่มันอยู่ที่ใจ แล้วมันหลุดออกไปเป็นชั้นเป็นตอน จะเห็นกิเลสหลุดออกไป
เป็นชั้นเป็นตอน เป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป แล้วก็ได้เผากิเลส...เป็นอย่างนั้นจริงๆ

มันถึงว่าใจดวงนั้นถึงได้อาหาญใจ ใจดวงนั้นถึงได้ยอมเห็นตามความเป็นจริง เพราะเห็น
จากตาของธรรม เห็นจากการชำระกิเลสเข้าไป ไม่ใช่จามาสุขตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามย
ปัญญา เห็นไหม (เทปสิ้นสุดเพียงเท่านี้)